

OPOWIEŚCI BROKOWSKIE
AKTA POGLÓWNEGO Z LAT 1662-1674
CZEŚĆ IV
PARAFIE: CERANOWSKA, ANDRZEJEWSKA, NURSKA, OSTROWSKA

Dzisiaj przenosimy się m.in. do parafii nurskiej, a zatem nad rzekę Nurzec. Jak pisał Tadeusz Wojciechowski: „Był czas, kiedy Mazowsze miało dla Polski takie znaczenie, jak później kozaczyzna i Zaporozie dla Rzeczypospolitej. Była to ukraińska graniczna, którą przedzierały się do Polski półdzikie ludy pruskie, jądziwińskie, litewskie i którą trzeba było strzec w nieustannej walce miejscowej”¹.

Północno-wschodnie pogranicze intensywnie zasiedlano już od początku istnienia polskiej państwowości. To pierwotne osadnictwo zostało jednak niemal całkowicie zniesione w czasie najazdów ludów z północy w XIII i XIV w. Napady jaćwieskie zakończyły się wprawdzie po pokonaniu Jaćwieży przez Krzyżaków w latach 1278-1283, ale ze zdwojoną siłą kontynuowali swe mordercze wyprawy Litwini. Przełom wieku XIV i XV przyniósł zakończenie wojen polsko-litewskich. Trwały jeszcze spory polityczne i wsparte czasem orężem utarczki o ustalenie linii granicznej. W roku 1446 ziemia drohicka wraz z obszarami leżącymi na wschodnim brzegu Nurca przeszła pod władanie litewskie, które trwało wprawdzie niewiele ponad wiek, ale za to na wieki stanęła na tej rzece granica pomiędzy Mazowszem i Podlasiem.

Już u schyłku wieku XIV książęta mazowieccy poczęli na nowo intensywnie zasiedlać swe wschodnie rubieże. W nadgranicznych puszcach stosunkowo niewielkimi posiadłościami obdarowano tych, którzy odznaczyli się zasługami wojennymi. Osadzano ich dość gęsto i w dużej liczbie, tak by powołani pod broń, mieli możliwość odpierania ościennych ataków. Książęta mazowieccy przywykli do układu dziesiętnego, darując po 10, 20, 30, 40 i więcej łanów, podług sposobności obdarowanego do zagospodarowania nadanej ziemi. Z każdego 10 łanów obdarowany był obowiązany wystawić jeźdźca na koniu, w kłobuczku² i pancerzu, z tarczą i dzidą³. Nie mniej ważne od obronności były przyczyny merkantylne, bo dochód książąt z puszczy bezludnych był praktycznie żaden, a od osadników płynęły liczne daniny w gotowiźnie i naturze.

---

¹ Tadeusz Wojciechowski, *Chrobacya – zbiór starożytności słowiańskich*, Kraków 1873, t. 1, s. 270.

² Kłobuczek zwany też kopoliną był rodzajem hełmu bez osłony twarzy, o szerokim rondzie, nadającym mu wygląd kapelusza.

³ Władysław Smoleński, *Szkice z dziejów szlachty mazowieckiej*, Kraków 1908, s. 42.

Według wielu badaczy właśnie to gęste osadnictwo jest przyczyną późniejszego, wielkiego rozdrobnienia szlacheckich majątków na wschodzie Mazowsza. Powiat zaś nurski przewodził pod względem liczby szlachty siedzącej na jednym łanie. Nurskiemu deptał po piętach powiat wiski, a tuż za nim był zambrowski⁴. Koloniści często i gęsto brali w posiadanie i karczowali nie tylko teren im nadany, ale prawem kaduka przywłaszczali sobie i obszar przyległy, tworząc tzw. nadrostki. Nie było niczym niezwykłym, że 30 nadanych łanów powiększano o 10 łanów nadrostków. W powiecie nurskim szlachta używała tych przydatków w spokoju przez wiek cały, aż w roku 1525 książę Janusz III darował Janowi Wojsławskiemu, kanonikowi warszawskiemu i plockiemu, pisarzowi ziemskiemu łomżyńskiemu wszystkie nadrostki w dobrach nurskich: Krzczkowo, Ołdaki, Połomia, Romany i Przeddziecko⁵.

Cytowany powyżej Wojciechowski, uważał, że ziemię nadawano nie tylko rycerstwu, ale i dzielnym ludziom niższego stanu. Także tych kolonistów zobowiązano do obrony granic, a „z czasem chłopstwo to przemieniło się w szlachtę, jako że służyło wojskowo”⁶. Według tegoż autora to z tej właśnie przyczyny „powstały owe nieprzeliczone cyfry szlachty mazowieckiej i podlaskiej, której Starowolski naliczył 45000 rodzin na samem Mazowszu, a 20000 ruszenia pospolitego z samej ziemi bielskiej”⁷.

Rodziny szybko się rozradzały, a już u swego początku niezbyt imponujących rozmiarów majątki karłały bezustannie. Na nadanej ziemi zakładano kilka wiosek, a nazywano je, dodając do nazwy starej człon odpowiadający zwykle imionom i przydomkom posiadaczy. Szybko miejsca do zakładania nowych osad zbrakło, więc poczęto dzielić wioski na coraz to mniejsze części. W też przecie nadgranicznej ziemi liwskiej już pod koniec wieku XV prawie każda wieś miała po kilku i kilkunastu właścicieli. W ufundowanej na 30 łanach wiosce Kutylowo w powiecie zambrowskim było w 1509 r. 30 właścicieli, a 12 lat później aż 59 z braci szlachty mieniło się jej dziedzicami⁸.

Choćby i z zamieszczonych w niniejszym opracowaniu rejestrów wynika, że często kilka rodzin szlacheckich dzieliło mieszkanie w jednym domu, który zasługiwałby raczej na miano chłopskiej chałupy, a z pewnością nie dworku. Taki typowy, pokryty sнопkami dom szlachty drobnej miał „dwie izby po rogach, a w środku sień. Na ogrodzone płotem chruścianym lub żerdzianym podwórze, prowadziły wysokie wrota”⁹. Wyróżnikiem świadczącym o zamożności były drewniane podłogi. Zygmunt Gloger pisał o sposobie, z pomocą jakiego zwyczajowo dzielono majątki mazowiecko-podlaskiej szlachty:

Bracia starsi i młodszy dzielą się ojcowizną na równi, przyczem, wedle prawa zwyczajowego uświęconego wiekami, brat starszy bierze swoją część od południa lub wschodu, młodszy od zachodu lub północy. Przy podziale domu starszy bierze *światelkę* czyli małą izdebkę mającą wejście wprost z sieni, młodszy zajmuje izbę główną z alkierzem t.j. *bokówką* lub *komorą*. Tym sposobem prawo zwyczajowe nie dopuszczało sporów między braćmi w podziale ziemi i mieszkania¹⁰.

⁴ Tamże, s. 99.

⁵ Tamże, s. 70.

⁶ Tadeusz Wojciechowski, dz. cyt., t. 1, s. 271.

⁷ Tamże.

⁸ Władysław Smoleński, dz. cyt., s. 42

⁹ Tamże, s. 56.

¹⁰ Zygmunt Gloger, *Kilka wiadomości o szlachcie zagonowej mazowieckiej i podlaskiej*, „Niwa”, 1879, T. 44, s. 501.

Ilustracja 1. Żydzi i włościanie w latach 1633-1668. Od lewej czterech włościan, dwie włościanki i dwóch Żydów. Niedokończone kolorowanie ryciny.

Litografia Jana Matejki z serii *Ubiory w Polsce 1200-1795*, nr 70.

Źródło: Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego bibliotekacyfrowa.pl.

Ilustracja 2. Szlachta w latach 1633-1668.

Litografia Jana Matejki z serii *Ubiory w Polsce 1200-1795*, nr 66.

Źródło: Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego bibliotekacyfrowa.pl.

Zwykle szlachcic nie posiadał choćby i skromniutkiej fortunki w jednym kawałku, ale w postaci porozrzucanych na sporej przestrzeni okruchów gruntów ornych, łąk, borów. Znakomity przykład jak przebiegał podział szlacheckiego majątku między synów, zamieścił Władysław Smoleński, a dotyczy schedy po zmarłym w roku 1615 Macieju Czarneckim, posiadaczu trzech siedlisk, gruntów w szachownicy i boru na spółkę z sąsiadami. Oto jak wyglądał podział owych siedlisk: z pierwszego Jan wziął $\frac{1}{3}$ z izdebką i chlewami, Francz (Franciszek) tyleż samo z sienią, izbą i komorą, Stanisław zaś resztę z dwiema sadzawkami, lecz bez budynków; drugie siedlisko zostało równo podzielone, tyle że Jan obrał część z chałupą; trzecie siedlisko wraz z budynkami gospodarskimi zajął Stanisław.

Podział siedlisk przebiegł dosyć prosto, ale akt podziału i tak już przecież wspólnego z sąsiadami boru, jest tak długi i zawily, że pomimo trzykrotnego przeczytania autor niniejszego opracowania nie mógł się w nim dokładnie rozeznąć. Ogólnie tylko zapodam, że najpierw rozdzielono bór pomiędzy Czarnockich i Pączkowskich, ale że bór borowi nierówny, to nie podzielono go na dwie części, ale każdemu z tych rodów dostało się po pięć albo i sześć oddalonych od siebie kawałków. Następnie każdy z tych kawałków bracia podzielili pomiędzy sobą, ale też nie po równo, bo starano się przecież, aby każdy dostał mniej więcej tyle samo sośniny, modrzewia, czy leśnej łąki, więc powstała niesamowita gmatwanina. Przytoczę tylko opis granic jednego z okruszków, który dostał się Franczowi: „A wyżej mianowany trzeci brat Francz tych panów Jana i Stanisława Czarnockich bierze dział jeden przeciwko swej braciej, który zaczyna się od głów do nowin aż do gościeńcza do sutek¹¹ i pewnych znaków, między miedzami Starsewizney z jednej, a drugą panów Pączkowskich”¹².

W ten sposób powstawało coś, co przyjęło się nazywać szachownicą, ale wystarczy przeczytać kilka dokumentów, aby przekonać się, że było to coś znacznie bardziej skomplikowanego od szachownicy, a przede wszystkim w rozkładzie przeróżnych zagonów trudno się doszukać jakiegokolwiek ładu. W miarę kolejnych podziałów przybywało nie tylko zagonów. W końcu i taki długi, wąski, bo szeroki ledwie na kilka skib pas ziemi, nie dał się już nijak wzdłuż podzielić, więc dzielono go w poprzek i tak powstawały półzagoniki, kliny, przeciętki itd. Bywało, że aby taki kilkuskibowy klinik zaorać czy zboże z niego zebrać musiał się szlachcic, czy włościanin wlec kilometrami. Miedze były wąziutkie więc chcąc nie chcąc, podorywano grunty sąsiednie, co było zarodkiem niekończących się zatargów. Poletka do wypasania bydła bywały tak malutkie, że jakby się pastuszek nie starał, to bydło weszło w szkodę... i znowu awantura, i znowu sąd, sprawa ciągnąca się przez pokolenia. Gdy szaraczkowi przyszło się procesować z sąsiadem zamożniejszym, ustosunkowanym w grodzie i ziemstwie, to była to dla szaraczka ostateczna ruina. Szczęście w nieszczęściu, że w regionie całe okolice były we władaniu drobnej szlachty, bo tam, gdzie sąsiadowała z majątkami większymi, tam szybko szlacheckie wioski i zaścianki zniknęły.

Niejaki Józef Zawadzki udowadniał, że nabywca nawet niewielkiego mająteczku potrzebował kilku lat na rozeznanie się w tym galimatiasie. Po latach odnajdywał niektóre części już przywłaszczone przez innych, a że po kilkunastu przejściach majątku z rąk do rąk i sam diabeł nie mógłby się w dokumentach rozeznąć, to przychodziło albo godzić się ze stratą, albo tracić pieniądze na niekończące się procesy. Tenże Zawadzki stawiał za przykład majątek Radomyśl

¹¹ Sutki – kopce graniczne [przyp. aut. opracowania].

¹² Władysław Smoleński, dz. cyt., s. 50-52.

w siedleckim, który składał się ze stu kilkudziesięciu porzrzucanych na wielkim obszarze kawałków¹³.

Drobna szlachta mazowiecka była najwidoczniej przesiąknięta ideami demokratycznymi, co przejawiało się we wspólnym z chłopstwem picie piwa i gorzałki po karczmach. Takie bratanie się z plebsem uważano jednak za sromotę i w 1576 r., uchwalono dla szlachty mazowieckiej prawo, iż: „Za zabicie lub zranienie szlachcica w karczmie, – byle nie w mieście w dzień targowy, nie podczas roków¹⁴ i nie w podróży, – kmięć wolny był od odpowiedzialności”¹⁵. Wiele obyczajów drobnej szlachty nie należało do chwalebnych. Szlachta nurska nie poczytywała sobie ponoć za hańbę bawić się rozbojem na drogach¹⁶.

Bieda naszych nobilów była znana nawet poza granicami Rzeczypospolitej. Ruggieri, nuncjusz papieski w Polsce za czasów Zygmunta Augusta pisał: „Mówią, że z trzech stanów: szlachty mieszczań i chłopów, szlachta jest najliczniejsza, a przy tym tak uboga, że sama po większej części uprawia ziemię, mianowicie w Mazowszu, gdzie jest 20 tylko zamożniejszej szlachty (panów); reszta za pługiem chodzi”¹⁷.

Niektórzy obcy władcy wyrażali nawet gotowość do niesienia szaraczkom pomocy. Na sejmie konwokacyjnym w roku 1587 poseł tatarski obiecywał w imieniu swego władcy, iż w przypadku pomyślnego przebiegu głosowania odmieni los szlachty: „Mnoho pól posiadam, Mazurom i Podlasianom one dam, bo mało swej ziemi posiadają”¹⁸.

Najlepszym świadectwem klęsk, jakie dotknęły region w połowie XVII w., jest w przypadku tego opracowania samo miasto Nur. Tutejszy kasztel stracił wprawdzie na znaczeniu i popadał w ruinę po unii polsko-litewskiej, czyli wraz z uspokojeniem się sytuacji na wschodnich rubieżach Mazowsza, ale z tego samego powodu nastąpił okres dynamicznego rozwoju miasta, które lokowano ok. 1410 r.¹⁹ Nie bez znaczenia jest także fakt, że Nur jako stolica ziemi o tej samej nazwie stał się miejscem odbywania sejmików i przeróżnych zjazdów szlachty. Jędrzej Świącicki pisał na przełomie XVI i XVII w.:

Nur leży w odległości dwudziestu tysięcy kroków od Broku, tak samo odległy jest Brok od Kamieńca [ob. Kamieńczyk] i o tyleż samo od Kamieńca Radzymin. Lecz chociaż Nur po wiejsku zbudowany i niewiele ma ładnych budynków, jednak pod względem zamożności mieszkańców zajmuje pierwsze miejsce przed innymi. Oni to jako główne zajęcie uprawiają gorliwie handel i skupowany za bezcen roczny plon zboża, który daje bardzo urodzajna gleba, spławiają statkami do Gdańska²⁰.

Nic zatem dziwnego, że po wojennych zniszczeniach i upadku handlu, upadł także Nur i sądząc po ledwie 90 płatnikach pogłównego, to był to upadek największy w regionie. Więcej płatników

¹³ Józef Zawadzki, *Drobna szlachta wobec oczynszowania*, „Gazeta Rolnicza”, nr 44 z 4 listopada 1861 r., s. 356-358.

¹⁴ „Roki w języku prawniczym polskim oznaczały terminy, w których się do sądu stawić było trzeba, a więc i same sądy i pozwy do nich”, [za:] Zygmunt Gloger, *Encyklopedia staropolska ilustrowana*, Warszawa 1972, t. 4, s. 174-175.

¹⁵ Władysław Smoleński, dz. cyt., s. 66.

¹⁶ Tamże, s. 64.

¹⁷ Zygmunt Gloger, *Kilka wiadomości...*, s. 489.

¹⁸ Władysław Smoleński, dz. cyt., s. 102.

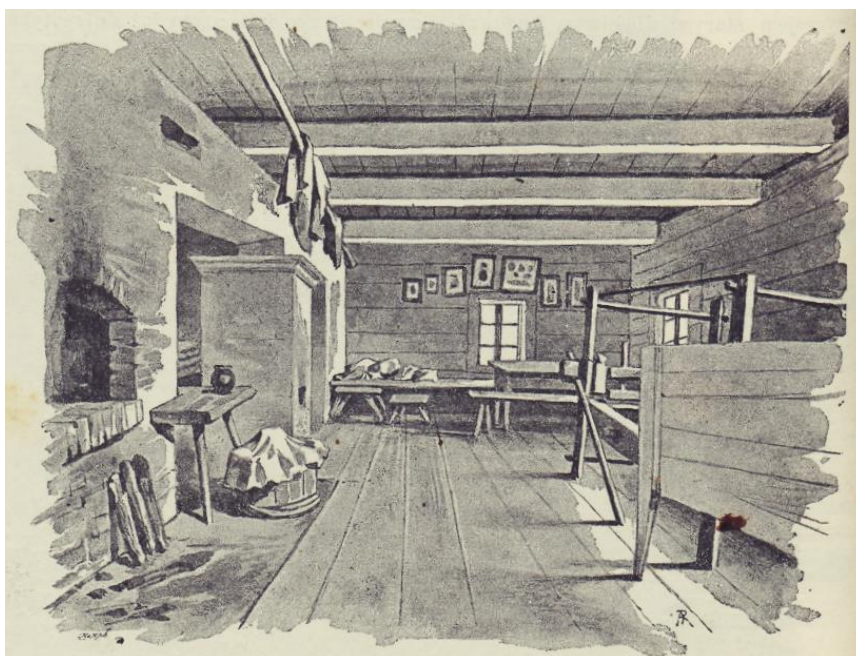
¹⁹ Adam Zakrzewski, *Nur – zarys dziejów*, [w:] *Ostrów Mazowiecka – z dziejów miasta i powiatu*, pod red. Stanisława Russockiego, Warszawa 1975, s. 455.

²⁰ *Najstarszy opis Mazowsza Jędrzeja Świącickiego*, oprac. Stanisław Pazyra, Warszawa 1974, s. 155.

bywało w niejednej dużej wiosce jak choćby w Ruskołęce. W latach 1638 i 1650 stały w tejże Ruskołęce 62 domy i tyleż było głów rodzin. W roku 1673 głów rodzin było w tej wsi 36. W Łętownicy stały w 1638 r. 23 domy, a 22 lata później było domów 26 i tyleż głów rodzin. W roku 1673 głów rodzin było w tej wiosce 19, przy czym nie wszyscy zamieszkiwali w osobnych domach. Zniszczenia na wsi były podobnie, jak w innych biskupich wioskach nieporównywalnie mniejsze niż w miastach, a przynajmniej życie powracało na wieś znacznie szybciej niż do miast.

Ilustracja 3. Przełom XIX i XX w. Dom zagrodowego szlachcica we wsi Radule n. Narwią.
Fotografia autorstwa Teofila Pycza²¹.

Ilustracja 4. Przełom XIX i XX w. Wnętrze chaty szlacheckiej²².

²¹ Zygmunt Gloger, *Budownictwo drzewne w dawnej Polsce*, Warszawa 1907, t. 1, s. 174.

²² Tamże, s. 182.

**PARAFIA CERANOWSKA
RACHUNKI POGŁÓWNEGO 1662²³**

CERANOWO, LUBIESZA, NOSKI

JMP Wojciech Bohiej Kutyski, podstoli podlaski od urzędu i tytułu swego, od czeladzi służebnej szlachty osób trzech oraz czeladzi dwornej plebejów 10 i od poddaństwa obu płci z Ceranowa i Lubieszy w liczbie osób 58 – zapłacono 89 zł.

P. Michał Płoński gospodarz dworu JMP Kuczyńskiego, łowczego drohickiego, od siebie i czeladzi dwornej szlachty dwóch, a plebsu i poddaństwa z Ceranowa i Lubieszy osób obu płci 32 – zapłacono 42 zł.

JMP wdowa Aleksandra Grądzka od siebie i czeladzi dwornej szlachcianki jednej, a plebejów 7 i od poddaństwa obu płci z Ceranowa i Lubiesza osób obu płci 11 – zapłacono 23 zł.

P. Wojciech Wyrozębski z żoną i starym ojcem, parobek, pastuch, 3 dziewczuchy, poddanych z Ceranowa i Lubieszy osób 11 – zapłacono 22 zł 15 gr.

P. Bartłomiej Skłodowski z żoną i synem, czeladzi plebejów osób 4 – zapłacono 7 zł.

JMX Kacper Czajkowski, pleban ceranowski od 37 poddanych do plebanii ceranowskiej należących – zapłacono 37 zł.

P. Stefan Miroszewski z żoną i czeladzi pięcioro – zapłacono 6 zł 15 gr.

Razem wpłynęło z Ceranowa 227 zł.

Szymon Jan Grądzki zalega z wpłatą 11 zł.

Suma pogłównego z Ceranowa wynieść winna 238 zł.

RYTELE OLECHNY, PRÓCHNOWO

JMP Stanisław Ołdakowski, miecznik drohicki od urzędu i tytułu swego, od JMP małżonki, czeladzi dwóch szlachciców, panny służebnej szlachcianki, czworga czeladzi plebejskiej i od poddaństwa obu płci z Rytelów osób 33, z Próchnowa osób 59, a z Wólki 22 – zapłacono 146 zł 15 gr.

WSZEBORY DŁUGIE

JMP Mateusz Dłuski z żoną i córką, poddaństwa obu płci z Wszeborów Długich i Wólki Grodziska Długich osób 24 – zapłacono 33 zł.

WÓLKA WSZEBOROWSKA

Panowie Adam, Bartosz i Jan Dłuscy z żonami oraz Maryna Dłuska wdowa, dzieci sześcioro, matka, brat, siostra i czeladzi troje – zapłacono 14 zł 15 gr.

Kmieć Paweł Swiec, poddany JMP pisarza nurskiego, samowtór [od dwóch osób, zapewne od siebie i żony] – zapłacono 2 zł.

---

²³ Rejestr pogłównego generalnego woj. podlaskiego i rawskiego 1662-1676, k. 38-39v, sygn. 1/7/0/3/66, AGAD

Kmieć Paweł Filipiuk, poddany p. Marianny Wszeborowej, samotrzec [od trzech osób, zapewne od siebie, żony i jeszcze jakiegoś członka rodziny] – zapłacono 3 zł.

Razem wpłynęło z Wólki Wszeborowskiej 19 zł 15 gr.

Paweł Dłuski zalega z wpłatą 15 zł.

Suma pogłównego z Wólki Wszeborowskiej wynieść winna 34 zł i 15 gr.

GRODZISKIE

P. Mateusz, Jakub, Stanisław Grodzicy z żonami, Anna wdowa Grodziska z synem i pastuchem – zapłacono 7 zł.

WSZEBORY

P. Katarzyna Dłuska wdowa, dziewczka, pastuch, poddany – zapłacono 5 zł.

P. Dorota wdowa, Wojciech Dłuski, Wojciech, Jakub, Michał, Paweł i Katarzyna wdowa Wszeborowie od siebie, żon, dzieci dziesięciorga i dwójki czeladzi – zapłacono 16 zł 15 gr.

CHODORKI MŁYNARZE

W młynie należącym do JMP Piotra Kamińskiego osób 4 – 4 zł.

Łozga z żoną, poddani plebana ceranowskiego – 2 zł.

Młynarz p. Wszeborów zalega z wpłatą 2 zł.

KAMIENSKIE

JMP Piotr Kamiński z matką, czeladzi plebejuszy osób 6, poddanych obu płci 22 – zapłacono 32 zł 15 gr.

P. Zofia Kamińska od 2 plebejów czeladzi i poddanych 4 – zapłacono 6 zł.

P. Piotr Kamiński Dudek z żoną – zapłacono 1 zł 15 gr.

DŁUGIE

P. Kacper, Paweł, Sebastian oraz Wojciech Dłuscy, Marcin Brzeziński i Regina Dłuska, 2 żony, 6 siostr i braci, 6 dzieci, komornica i czeladnik – zapłacono 18 zł.

Szlachta i kmiecie zalegają z wpłatą 40 zł.

RYTELE WSZOŁKI

P. Rytelowie dziedzicowie Rytelów Wszółków od siebie, braci, siostr i czeladzi, w sumie osób 22 po złotym, a od żon i dzieci, w sumie osób 25 po 15 gr – zapłacono 34 zł 15 gr.

RYTELE SUCHE

P. Rytelowie dziedzicowie Rytelów Suchych od siebie, braci, siostr i czeladzi, w sumie osób 28 po złotym, a od żon i dzieci, w sumie osób 19 po 15 gr – zapłacono 35 zł 15 gr.

P. Maciej Grodzicki zalega z wpłatą 1 zł 15 gr.

**PARAFIA CERANOWSKA
REGISTR POGLÓWNEGO 1674²⁴**

DWÓR

W nim JMP Wojciech Bohiej Kutyska, podstoli podlaski. Czeladź: p. Wrzosek, p. Pogorzelski, chłopiec, kucharz, woźnica, gospodyni, kucharka, dziewczka, dwóch pastuchów – 24 zł do zapłaty.

Poddanych JMP Kutyski w Ceranowie i w Lubieszy osób 31 – 31 zł.

We dworze JMP Kuczyńskiego, łowczego drohickiego, czeladzi i poddaństwa 37 plebejów – 39 zł.

P. Jan Grądzki z p. małżonką i dwoma siostrami, dziewczka, czeladnik Kacper z żoną, chłopiec, pastuch – 25 zł 15 gr.

P. Marcin Miroszewski z żoną i córką – 2 zł.

P. Adam Skłodowski z żoną, stryj, parobek, pastuch – 4 zł 15 gr.

Poddanych plebańskich 12 osób – 12 zł.

RYTELE WSZOŁKI

P. Bartosz Rytel z żoną i córką, parobek – 2 zł do zapłaty.

P. Paweł Rytel z żoną, p. Ambrożyk z żoną – 3 zł.

P. Maciej z żoną i synem – 2 zł.

P. Szymon z żoną, bratem i siostrą – 3 zł.

P. Stanisław Rytel z żoną, p. Marcin z żoną – 3 zł.

P. Jakub Gudosz z żoną, p. Wojciech Rytel z żoną – 3 zł.

P. Janowa wdowa z dwoma synami i córką – 2 zł.

P. Samuel Pętkowski z bratem, gospodyni, baba – 4 zł.

P. Hieronim Rytel z żoną – 1 zł 15 gr.

RYTELE SUCHE

P. Tomasz Maleszewski z żoną, p. Zofia Sucha wdowa – 2 zł do zapłaty.

P. Walenty Wszebor z żoną, p. Paweł Suchy z żoną – 3 zł.

P. Bartosz z żoną, p. Rytel Ślepy z żoną – 2 zł 15 gr.

P. Szymon Rytel z żoną, p. Jakub Zembrowski z żoną – 3 zł.

P. Andrzej Szymanik, p. Kazimierz z żoną i córką – 3 zł 15 gr.

P. Adam Zembrowski z żoną, p. Stanisław Lubicz z żoną, dziwaka – 4 zł do zapłaty.

P. Tomasz Grodzicki z żoną, p. Lenart Zembrowski z żoną – 3 zł.

P. Mateusz Rytel z siostrą, p. Marcin Rytel z żoną – 3 zł.

P. Grzegorz Zembrowski z żoną i córką – 2 zł.

WSZEBORY

P. Jakub Wszebor z żoną, dwoma synami i córką – 3 zł.

P. Wojciech Wszebor z synem i córką – 2 zł.

P. Wojciech Dłuski z żoną, poddany z żoną w Grodzickich – 6 zł 15 gr.

P. Andrzej Dłuski z siostrą, parobek, tegoż p. Andrzeja poddaństwa troje – 8 zł 15 gr.

---

²⁴ Tamże, k. 237-238v.

P. Mateusz Dłuski z siostrą, tegoż p. Andrzeja poddani Paweł z żoną i Stanisław z siostrą – 9 zł 15 gr.

P. Michał Wszebor z żoną, synem i córką – 2 zł 15 gr.

P. Paweł Wszebor z żoną – 1 zł 15 gr.

WÓLKA NADBUŻNA

P. Jakub Dłuski z żoną, p. Grzegorz Dłuski z żoną – 3 zł do zapłaty.

P. Pawłowa Dłuska wdowa z dwoma synami – 1 zł 15 gr.

P. Wojciechowa Dłuska wdowa z dwoma synami i siostrą – 2 zł.

Poddani Kazimierz z żoną i Walenty z żoną we Wszeborach – 9 [?] zł.

P. Bartoszowa Dłuska, syn z żoną, młodzieńców dwóch, dwie siostry, pastuch – 4 zł 15 gr.

GRODZICKIE

P. Mateusz Dłuski z żoną, tegoż poddaństwa osób 12 – 16 zł 15 gr do zapłaty.

P. Mateusz Grodzicki z żoną i synem – 2 zł.

P. Stanisław Grodzki z żoną, zięć Dłuski z żoną – 3 zł.

DŁUGIE

P. Mateusz Dłuski z żoną i synem, tegoż poddaństwa osób 19 – 25 zł do zapłaty.

P. Wojciechowa Dłuska wdowa z dwoma synami – 1 zł 15 gr.

P. Mikołaj Dłuski z żoną i matką, poddany z żoną – 8 zł 15 gr.

P. Michałowa Dłuska wdowa z synem i córką – 1 zł 15 gr.

P. Jakub Brzeziński z żoną, p. Wojciech Rytel z żoną – 3 zł.

P. Adam Dłuski z żoną, bratem i siostrą – 3 zł.

P. Maciej z żoną i synem, p. Grzegorz Dłuski z siostrą – 3 zł 15 gr.

P. Radziszewski z żoną, p. Piotr Dłuski z żoną – 3 zł.

P. Sebastian Dłuski z żoną i bratem – 2 zł 15 gr.

P. Kacper Dłuski z żoną, dziewczka – 2 zł 15 gr.

P. Adam Dłuski z żoną, p. Jakub Dłuski z żoną – 3 zł.

P. Moczyński z małżonką, synem i córką, parobek, dziewczka, poddany z żoną i komornica – 11 zł.

KAMIEŃSKIE

P. Piotr Kamieński, dziewczka i jeszcze dziewczek dwie, poddaństwa obu płci osób 16 – 22 zł.

We dworku p. Stanisława Kamieńskiego są parobek, gospodyni, poddany Krzysztof z żoną, dziewczka – [brak kwoty].

RYTELE OLECHNY

We dworze JMP Ołdakowski, miecznik drohicki z JMP małżonką, słudzy p. Stanisław Tyszka, p. Kacper Tyszka, p. Sadowski, dwie gospodynie, kucharka, dziewczka, trzech pastuchów. Tegoż JMP Ołdakowskiego poddaństwa w Rytelach Olechnach, Próchnowie i Wólce Rytelowskiej osób obu płci [nie podano liczby] – 93 zł do zapłaty.

**PARAFIA ANDRZEJEWSKA
REGESTR POGŁÓWNEGO 1673²⁵**

Sporządził wikariusz kościoła andrzejewskiego ks. Jan Mendzalski.

LEŚNIEWKO

Dwór JMP podstarościego nurskiego z JMP małżonką. Czeladź: czeladnik jeden, panna służbista, dziewczek dwie, pastuch. Poddani: Michał z żoną, dziewczka i chłopiec; Andrzej z żoną, synem i córką; Jaroszowa i Maryna dwie wdowy; Waszko z żoną – 33 zł 15 gr do zapłaty.

P. Wojciech Swerzewski sam jeden – 1 zł.

P. Stanisław Swerzewski z małżonką – 1 zł.

SWERZE PANKI [ob. ŚWIERŻE-PANKI]

P. Jan Woynik z małżonką, brat z małżonką i dziewczką – 4 zł do zapłaty.

P. Wawrzyniec młodzian, brat, siostra i Agnieszka Dmochowska – 2 zł 15 gr.

P. Michał Woynik z małżonką, parobek, dziewczka i bronowłok – 5 zł 15 gr.

P. Wojciech Godlewski z małżonką, zięć z małżonką i siostra – 4 zł.

P. Stanisław Godlewski z małżonką – 1 zł 15 gr.

P. Marcin Godlewski wdowiec z córką i synem – 1 zł 15 gr.

P. Wojciechowa Woynikowa wdowa z dwoma synami i dziewczką – 4 zł.

P. Ignacy Woynik z małżonką i siostrą – 2 zł.

P. Wojciech Woynik z matką – 1 zł 15 gr.

Maciej Turoch poddany JMP Niewiarowskiego z żoną i dziewczką – 3 zł.

Poddany JMP Szymborskich Jan Chrobot wdowiec z dwoma synami, córką i dziewczką – 4 zł.

SWERZE TWORKI [ob. część wioski ŚWIERŻE-PANKI]

P. Grzegorz Swerzewski i z rodzonym swoim, dziedzicowie – 4 zł 15 gr do zapłaty.

Poddani Alas z żoną i siostrą, drugi z żoną – 5 zł.

JMP Maciej Nienałtowski z małżonką, komornik Marcin Bulik z żoną, dziewczka – 5 zł 15 gr.

GOŁĘBIE DWÓR LEŚNIEWO

JMP Nienałtowski z JMP małżonką. Czeladź: parobek, dziewczka, chłop z żoną i bronowłok.

Poddani: Kazimierz z żoną i komornikiem, młynarz z żoną – 13 zł 15 gr do zapłaty.

Na folwarku JMP podstarościego nurskiego Swiec z żoną, chłopiec, komornica – 4 zł.

BUDZISZEWO GZEGZOŁY alias BUDZISZEWO KSEKSOLY

P. Maciej Białczyk z małżonką i córką, dwóch parobków, dziewczka i chłopiec – 7 zł do zapłaty.

P. Stanisław Białczyk z żoną i synem, parobek, dziewczka, bronowłok – 6 zł.

P. Maciej Zawistowski z małżonką, szwagier p. Łada z małżonką, dziewczka i siostra – 4 zł 15 gr.

P. Proczyna wdowa z córką i synowcem, parobek i dziewczka – 5 zł.

Poddany JMP podstarościego nurskiego Franciszek żoną, ojciec siostra, parobek i Pułaska – 6 zł.

---

²⁵ Rejestr pogłównego generalnego woj. mazowieckiego 1662-1674, k. 919-922v, sygn. 1/7/0/3/66, AGAD.

Poddany Macieja Białczyka z żoną i matką – 3 zł.

BUDZISZEWO BLIŹSZE

P. Maciej Porwata z małżonką, dwoma synami i prządką – 4 zł 15 gr do zapłaty.

P. Wawrzyniec Straszkwic z małżonką – 1 zł 15 gr.

P. Maciej s. Stanisławów z małżonką – 1 zł 15 gr.

P. Jan Brat z małżonką i dziewczką – 2 zł 15 gr.

P. Jadam Kustoszek z małżonką – 1 zł 15 gr.

Poddany JMP podstarościego nurskiego Kazimierz Błaszko z żoną – 2 zł.

P. Marcin Stalak z małżonką, szwagier Mikołaj z żoną – 3 zł.

P. Stanisław Godlewski z małżonką – 1 zł 15 gr.

P. Maciej Bieniak z małżonką i synem – 2 zł.

KULESKI ZEBKI [ob. nieistniejące lub część innej wioski]

P. Grzegorz Kuleska z małżonką i siostrą – 2 zł do zapłaty.

P. Stefan z małżonką i dziewczką – 2 zł.

P. Marcin Podbielski z małżonką i bratem – 2 zł.

KULESKI DRUGIE [ob. nieistniejące lub część innej wioski]

P. Paweł Kuleska z małżonką, synem i córką – 2 zł 15 gr.

P. Wawrzyniec z małżonką, siostra i siostrzanką – 2 zł.

NIENAŁTY KULESKI [prawdopodobnie obecne **KULESZKI-NIENAŁTY**]

P. Jan Nienałtowski z małżonką, siostrą i dwoma synami – 3 zł do zapłaty.

P. Zawistowska wdowa i p. Stanisław Zawistowski młodzieniec – 2 zł.

P. Józef Kuleszka z małżonką i luźną²⁶ – 2 zł 15 gr.

NIENAŁTY DRUGIE [ob. nieistniejące lub część innej wioski]

P. Jan Nienałtowski z małżonką, parobek i luźny, Leszny Zaręba – 5 zł 15 gr do zapłaty.

P. Jakub Nienałtowski z małżonką i córką, bronowłok – 4 zł.

GOLEMBIE BUNDY [prawdopodobnie część wioski **GOŁĘBIE-LEŚNIEWKO**]

P. Gołembiewska, poddany JMP podstarościego nurskiego Kacper Paciejczyk z żoną, Bartłomiej Malik z żoną – 5 zł do zapłaty.

GODLEWO GORZEJEWO

P. Jan Godlewski z małżonką, trzema synami i dziewczką – 5 zł do zapłaty.

P. Kacper Godlewski z małżonką i dziewczką – 3 zł 15 gr.

P. Szymon Godlewski z małżonką i dziewczką – 2 zł 15 gr.

P. Mateusz Godlewski z małżonką, dwoma synami, bratem i komornicą – 5 zł 15 gr.

P. Piotr Godlewski z małżonką, p. Jan z małżonką, synem i córką – 5 zł 15 gr.

---

²⁶ Luźni ludzie, hultaje, ludzie swawolni, wagabundzi, włóczęgi – w późnym średniowieczu i czasach nowożytnych do schyłku XVIII w. kategoria ludności nieposiadająca majątku, stałego miejsca zamieszkania i stałego zajęcia, a w rezultacie niepozostająca w zależności osobistej i nieobciążona powinnościami na rzecz klasy feudalnej, def. za *encyklopedia.pwn.pl*.

MIANOWO

We dworze urzędnik, gospodyni, parobek, pastuch, baba i kucharz Paweł.

Poddani JMP se. [sędziogo?] nurskiego: Bartłomiej z żoną; Kuzmierz z żoną, parobek i dziewczka; Safarek z żoną, parobek i dziewczka; Kowal z żoną; Jaguszyn z żoną i synem; Stopka wdowiec, parobek i dziewczka; Głuchy z żoną; Pieczonka z żoną; Ćwik z żoną i parobek; Marcin z żoną; Suchcicki z żoną; Włodarz z żoną; Otko z żoną; Kuleska z żoną; Krolik z żoną; Pecka z żoną i parobkiem; Kuleszka z żoną i parobkiem; Szaja z żoną; Woycik z żoną; Swiec z żoną i szewczykiem; Sobotka z żoną i siostrą; Gorczyca z żoną; Snowacki z żoną; Młynarz z żoną i parobkiem.

Razem od dworu i poddanych we wsi – 70 zł do zapłaty.

GODLEWO CZECHNY [ob. GODLEWO-CECHNY]

P. Wojciech Godlewski z p. małżonką, trzema synami, córką i p. Janową Łagodziną. Czeladź: parobek, dziewczka, niewiasta, bronowłok. Poddani: Paweł z żoną, Marcin z żoną i córką – 20 zł do zapłaty.

P. Stanisław Jabłonowski z małżonką – 1 zł 15 gr.

P. Maciej Godlewski z małżonką i córką – 2 zł.

P. Wojciech Godlewski Olszewik z małżonką, bratem i dwoma córkami, bronowłok – 5 zł.

GODLEWO OLSZEWO

P. Mateusz Godlewski z małżonką i parobkiem – 3 zł 15 gr.

P. Walenty brat jego [Mateusza?] z małżonką i parobkiem – 3 zł 15 gr.

P. Kacper Pętkowski wdowiec, niewiasta i bronowłok – 4 zł.

P. Jan Skłodowski młodzieniec, ciotka i bronowłok – 4 zł.

JABŁONOWO DWÓR

JMP Adam Jabłonowski, Marianna panna służebna, parobek i dziewczka – 7 zł.

JMP Jan Jabłonowski z JMP małżonką, dwóch parobków, dziewczek dwie – 6 zł 15 gr.

P. Szymon Jabłonowski z małżonką i dziewczką – 3 zł 15 gr.

JABŁONOWKO

P. Wojciech Jabłonowski z małżonką i dziewczką – 3 zł 15 gr.

Poddani JMP Gorskigo: Bartłomiej z siostrą; Wojciech; Woźniak z żoną i dwoma córkami; Szczęsny z żoną; Szewc z żoną; Jadam tylko sam – 11 zł do zapłaty.

PIEŃKI SOBOTKI

P. Łukasz Jabłonowski z małżonką – 1 zł 15 gr.

P. Maciej z małżonką – 1 zł 15 gr.

P. Paweł Złotkowski młodzieniec, parobek i dziewczka – 4 zł.

PIEŃKI ŻAKI

P. Stanisław z małżonką i bratem, p. Piotr z małżonką – 3 zł.

P. Wojciech z małżonką, p. Stanisław z małżonką – 1 zł 15 gr.

P. Mateusz z małżonką, p. Franciszek z małżonką – 2 zł 15 gr.

P. Stanisław Godlewski z małżonką, synem i córką – 3 zł 15 gr.

PRZEZDZIECKO DWORAKI

- P. Piotr Pieńkowski z małżonką, poddany z żoną – 4 zł 15 gr do zapłaty.
P. Wojciech Pieńkowski z małżonką i córką – 2 zł.
P. Walenty Przeddziecki z małżonką, syn, poddany z żoną, komornik z żoną i brat poddanego – 11 zł.
P. Dmochowski z małżonką, p. Jan Przeddziecki z małżonką – 1 zł 5 gr.
P. Mateusz z małżonką i córką, parobek i bronowłok – 5 zł.
P. Załuska z małżonką, P. Stanisław z małżonką – 3 zł.
P. Wawrzyniec Zaręba młodzian, bronowłok, p. Mateusz Berk z małżonką i dziewczka chłopowna – 3 zł 5 gr.
P. Marcin, p. matka, parobek, dziewczka i bronowłok – 5 zł.
P. Wojciech z małżonką, p. Maciej z małżonką – 3 zł.
P. Jan z małżonką, szwagier młodzian – 2 zł.
P. Paweł z małżonką – 1 zł 15 gr.

PRZEZDZIECKO NIENARTY [prawdopodobnie błąd pisowni. w rejestrze z 1674 r. mowa jest o wiosce **PRZEŹDZIECKO LENARTY**]

- P. Paweł Gosk z małżonką i synem, parobek, dziewczka, poddany z żoną i luźna – 8 zł do zapłaty.
P. Jakub z małżonką, parobek, dziewczka i pastuch – 6 zł.
P. Jan Lipski z małżonką, luźna – 2 zł 15 gr.
P. Bartłomiej z małżonką, brat z małżonką – 2 zł.
P. Stanisław Godlewski młodzian – 1 zł.

PRZEZDZIECKO PIERZCHAŁY

- P. Walenty Pieńkowski z małżonką, parobek i dziewczka – 4 zł 15 gr do zapłaty.
P. Wojciech Tarnowski z małżonką, dwóch parobków, dziewczka głuszka i bronowłok – 6 zł 15 gr.
P. Maciej Sutkowski z małżonką, parobek i dziewczka – 4 zł 15 gr.
P. Kacper Zakrzewski z małżonką – 1 zł.

PRZEZDZIECKO MROCZKI

- P. Tomasz Przeddziecki z małżonką – 1 zł 15 gr do zapłaty.
P. Wojciech Malinowski z małżonką, parobek i pastuch – 4 zł 15 gr.
P. Lubiewski z małżonką – 1 zł.
P. Wojciech z małżonką – 1 zł 15 gr.
P. Marchel z Małżonką – 1 zł 15 gr.
P. Jan z małżonką i córką – 1 zł 15 gr.

GRODZISKO OŁDAKI

- P. Aleksander Załuska z małżonką i dziewczką – 4 zł do zapłaty.
P. Joachim z małżonką, syn i córka – 2 zł 15 gr.
P. Tymoteusz z małżonką i siostrą, parobek, bronowłok, poddany z żoną – 6 i jeszcze 1 zł.

OŁDAKI POŁOMIA

- P. Józef z małżonką i pasierbicą – 2 zł do zapłaty.
 P. Dorota Radwańska wdowa z synem i bratem – 1 zł 15 gr.
 P. Kazimierz z małżonką i matką – 2 zł.
 P. Marianna Krystochowa wdowa z synem i córką, parobek, dziewczka – 3 zł 15 gr.
 P. Jadam z małżonką i córką – 1 zł 15 gr.
 P. Kacper młodzian, p. Jan z małżonką i synem – 2 zł.
 P. Pantaleon z małżonką i córką, bronowłok – 3 zł.
 P. Tomasz z małżonką i synem – 1 zł 15 gr.
 P. Wojciech z małżonką, p. Walenty z małżonką – 2 zł.
 P. Marcin z małżonką i siostrą, bronowłok – 3 zł.
 P. Stanisław z małżonką – 1 zł 15 gr.
 P. Piotr z małżonką, synem i córką – 2 zł.

PRZEZDZIECKO GRZYMKI

- W dworze JMP Grzymka oraz urzędnik z małżonką – 4 zł do zapłaty.
 Poddanych JMP Grzymki trzech z żonami, dzieci nie masz – 5 zł.

PRZEZDZIECKO OPATY

- JMP Gostkowski z p. małżonką – 8 zł do zapłaty.
 P. Stefan Grochowski, dziewczka, poddanych dwóch z żonami – 3 zł.
 P. Wojciech Przeddziecki, p. Jakub Przeddziecki z małżonką – 1 zł 15 gr.

ZALUSKI

- P. Stanisław Godlewski z małżonką, p. Maciej syn z małżonką, parobków dwóch, dziewczka – 8 zł do zapłaty.
 P. Wojciech Godlewski z małżonką, p. Tomasz z synem i córką, parobek, dziewczka, bronowłok – 6 zł 15 gr.
 P. Mateusz z małżonką i dwoma braćmi, dziewczka – 5 zł.
 P. Tomasz Floriańczyk z małżonką i siostrą – 1 zł 15 gr.
 P. Franciszek z małżonką – 1 zł.
 P. Wawrzyniec z małżonką i matką, parobek, dziewczka – 5 zł.
 P. Mateusz Szczęśnik z małżonką – 1 zł 15 gr.
 P. Tomasz Żabczyk z siostrą ułomną – 1 zł.
 P. Grzegorz Żabczyk z małżonką – 1 zł.

MIASTO ANDRZEJEWO²⁷

Regestr osób do zapłacenia pogłównego w Andrzejewie: Piotrowska z córką i dwoma synami; Jakub Duzacki z żoną i dziewczką; Mateusz Pikoś z żoną i synem, parobek, dziewczka; Fierlaskowna; Jan Polak z żoną; Jakub Kraska z żoną; Tomasz Kępiak z żoną; Siejko z żoną, synem i córką; Grzegorz Kowalczyk z żoną i synem, parobek; Kacper Szczepanik z żoną, dziewczka; Tomasz Kokornaczyk; Jakub Zysik z żoną, parobek; Adam Bojanowski z żoną; Gąścik z siostrą; Maciej Baczewski z żoną, komornica; Basina wdowa z córką; Jan Podlaski z żoną; Szczęśny Niedbalik z żoną, parobek, dziewczka; Jan Baczewski z żoną, trzema synami i córką, dziewczka; Postanikowa wdowa z synem; Jan Zawisza z żoną; Wojciech Zysik z żoną;

²⁷ Rejestr pogłównego generalnego woj. mazowieckiego..., k. 962-962v.

Łukasz Strojek z żoną; Wawrzyniec Pikoś z żoną; Stefan Włodarczyk z żoną, synem i córką; Piotr Wodka z żoną; Dorobisz; Parycyck; Gizik; Walenty Szczepanik, komornica; Tomasz Polak z żoną, parobek; Paweł Bogdanik; Kurzawa; Szymon Godlewski z żoną, komornica; Jakub Olczyk z żoną i córką, parobek, bronowłok, dziewczka; Andrzej Sowik z dwoma synami i dwiema córkami; Stanisław Siejczyk z żoną, piastunka; Bartosz Jasczyk; Marcin Tatarczyk z żoną, bronowłok; Andrzej Szkonych z żoną; Piotr Źemczyk; Wawrzyniec Kokornaczyk z żoną; Jakub Patorak z żoną; Paweł Kalbarczyk z żoną; Jan Rzepka z żoną, komornik; Maciej Kukrzyk z córką, komornica; Marchel z żoną i córką; Marcin Niesiebedzki z żoną i synem; Marcin Gładzik z żoną, bronowłok; Garngan z żoną; Adam Sobocik z żoną i córką; Wodzanka z córką; Paweł Kukrzyk z żoną i synem, parobek, dziewczka; Grzegorz Bajak z żoną i synem; Szymon Groch z żoną; Laskowski z żoną; Stanisław Szewc z żoną; Jakub Źemczyk z żoną, Szczęsny Litara z żoną, komornica; Marcin Woyskowic z bratem; Paweł Zakrzewski z żoną, Malesik; wdowa Jurkowa; Jerzy Niesiebedzki z żoną, komornica; Wojciech Dobudzik z żoną, Malesików syn; Józef z żoną; Brzozowski z żoną; Paweł Niesiebedzki z żoną; Mateusz Zysik z żoną, dziewczka; Andrzej Szewc z żoną i synem; Wojciech Seresik z żoną i córką; Rosłan Sowiszczak z żoną; Tomaszewski z żoną; Grzegorz Kostrosz z żoną i synem; wdowa Ciszyna z synem i córką; Samsonik z żoną; Rogackowa; Grzegorz Koźlik z żoną; Maciej Kamiński z żoną; Marcin Jasczyk z żoną; wdowa Jaszkowa; Mateusz Piłat z żoną, piastunka; Pędziwiatr z żoną, synem i córką; Ludwik z żoną, parobek; Michalikowa z synem, Ambroży; Paweł Kowalczyk z żoną; Jan Jarosik z żoną; Tomasz Kulesczyk z żoną; Andrzej Bładzik z żoną i córką; Tatarczyk z żoną, Kacprowa; Szkodzik z żoną i synem, Adamowa; Przybyłko z żoną; Jakub Bładczyk z żoną i córką; Stanisław Kulesczyk z żoną; Sokołowski z matką, chłopiec, parobek; Gniewkowski z żoną; Jan Gad z żoną; Elżbieta córka baby szpitalnej; Tomasz Budyś z żoną, czeladnik; Michał Duzacki z żoną, dziewczka; Bartosz Gajdzik z żoną, dziewczka. Czelaadnik proboszcza andrzejewskiego Wojciech Kulesczyk z żoną.

Suma pogłównego z miasta Andrzejewa 200 zł i tyle wpłynęło, co poborca powiatu nurskiego Tomasz Gołębiowski potwierdził dnia 6 lipca 1764 r.²⁸

Ilustracja 3. Aleksander Orłowski, Chłop niosący chrust na plecach, Muzeum Narodowe w Warszawie.

Źródło: cyfrowe.mnw.art.pl.

²⁸ Tamże, s. 959.

**RUSKOŁĘKA I ŁĘTOWNICA
PODYMNE 1638²⁹**

Wielmożny Wawrzyniec Wyszomierski, wicestarosta ostrowski i poborca ziemi nurskiej zatwierdził dnia 9 sierpnia 1638 r. pobór podymnego od następującej liczby domostw:

Ruskołęka – 62.

Łętownica – 23.

**O RUSKOŁĘCE I ŁĘTOWNICY
W AKTACH DÓBR BISKUPÓW PŁOCKICH 1650**

Kmiecie w Ruskołęce Starej Wsi: Wojciech Dalbozek, Mateusz Żolnik, Andrzej Pogrzałka, Walenty Gorczyca, wdowa Sobescikowa, Maciej Nabrda, Bartosz Maleska, Duzacki karczmarz, Szymon Gałalik, wdowa Kamieńska i Kłosek pasterz, Bartosz Pikoś, Jan Olszewka, Marcin Jaguś, Staniek Trzeciak, Tomasz Kalupa, Marcin Slaga, Jan Sierbich, Jan Gruchacz włodarz, Kacper Nowak, Michał Perka, Stanisław Tatko, Bartosz Jaszyk, Jan Gunia, Jan Badura, Stanik Zgles, Paweł Tarslak, Jakub Szata.

Wszyscy oni w 28 domach mieszkają.

Kmiecie w Ruskołęce Nowej Wsi: Maciej Dysz, Marcin Franczik, Jan Oprządka, Marcin Mogiełka, Paweł Janko, Maciej Szydło, Marcin Kędziora, Marcin Kłysik, Stanisław Wietrzyk, Paweł Wardawy, Wojciech Adamik karczmarz, Wawrzyniec Kilisik, Paweł Łagoda, Paweł Polak, Maciej Michalik, Andrzej Siejka, Maciej Bajak, Maciej Plaga, Maciej Tatko, Wojciech Barsc, Adam Płodczik, Stanisław Bogdan, Mikołaj Sobotka, Stanisław Starszyk, wdowa Gryczyna, Paweł Polak, wdowa Odziedzikowa, Stanisław Rafalik, Bartosz Dobkowski, wdowa Wietrzykowa, Maciej kowal, Jan Andrzejczyk nowotny [nowo osiadły], Wawrzyniec nowotny, Grzegorz co pola ma na Starej Wsi.

Wszyscy oni w 34 domach mieszkają. Razem domów w Ruskołęce 62.

Kmiecie w Łętownicy: Marcin Kaczmarczyk, Wojciech Strzelczyk, wdowa Wydrzyna, Wojciech Śledź, Jakub Wydrzyk, Maciej Stodołka, wdowa Zembczykowa, Marcinowa Zębczykowa, Jakub Pikoś karczmarz, Maciej Błędak, Wojciech Samson, Wojciech Piekut, Maciej Gamgarz, Maciej Stanczik, Mateusz Kowal, Andrzej Wyrwas, Jakub Czapnik, Maciej Ochłodzik, Jan Szczepanik, Bratka stary, Jakub Bratka, Piotr Nagorny, Stanisław Czapnik, Mateusz Lutczyk, Wawrzyniec Smolenik, Jakub Szala, Paweł Poduszka,

Wszyscy oni w 26 domach mieszkają.

---

²⁹ Lustracja 1650. Akta posiadłości biskupów płockich., sygn. B 346, ADP, k. 162.

**DOBRA BISKUPÓW PŁOCKICH W PARAFII ANDRZEJEWSKIEJ
REGISTR POGŁÓWNEGO 1673³⁰**

Regestr sporządził dziekan łomżyński, proboszcz Andrzejewski, ks. Andrzej Ugniewski.

RUSKOŁĘKA

W dworze: urzędnik, czeladnik, chłopiec, woźnica pasterz, dwie dziewczki.

Kmiecie: Żołnik z żoną; Nabrda z żoną, parobek, dziewczka bronowłok, Pikoś z żoną, dziewczka, komornica; włodarz z żoną, parobek, dziewczka; Duzacki z żoną, parobek z żoną, bronowłok; Walendzik z żoną, dziewczka, komornica; Pogrzałik z żoną, parobek, dziewczka, bronowłok; kowal z żoną, dziewczka; Kalupka z żoną, dziewczka, komornik; Bruleński z żoną, parobek, dziewczka, komornica; Jambroszyk z żoną, parobek, bronowłok, dwie córki; Maciej Gruchaczyk z żoną, dziewczka, ojciec, dwie komornice, syn; Podbielski z żoną, Pikus z żoną, dziewczka, dwie komornice; Jenko z żoną, Filip z żoną; Malec z żoną, komornica; Oprządko z żoną i synem, dziewczka, komornica, Głąb z żoną; Szydło z żoną, parobek, dziewczka, bronowłok; Jadamik z żoną i córką, parobek, Nowak z żoną; Polak z żoną, parobek, bronowłok, dziewczka, Michalik z żoną, parobek z żoną; Grzegorz Siejko z żoną, parobek, dwóch bronowłoków, dziewczka, komornik z żoną; Szurko z żoną; Kulis z żoną; Kaczmarz z żoną; Kacik z żoną, komornik z żoną; Szala z żoną i córką; Jurasik z żoną; Ciszczyk z żoną, dwóch parobków, dziewczka; Wietrzyk z żoną, dwóch parobków, dziewczka, bronowłok; Koluszek z żoną, ojciec z żoną, córka; Rafalik z żoną, dwóch synów, córka, parobek.

Suma osób w Ruskołękach – 166.

DĄBROWA alias DĄMBROWA³¹

Kmiecie: Rafalik z żoną, dwóch synów, parobek, dziewczka, bronowłok, komornica; Święconek z żoną, parobek, dziewczka, komornik z żoną.

Suma osób w Dąbrowie – 14.

ŁĘTOWNICA

Kmiecie: pasterz z żoną i córką; Urbanik z żoną, komornica; Strzelec z żoną, dwóch parobków, dwie córki; Samson z żoną, synem i córką; Jakub Wydra z żoną i synem; Zemicik z żoną i bratem; Maciej Stodołka z żoną i synem, parobek, dziewczka; Pikoś z bratem, komornica; Ochłoda z żoną, komornica; Zemicik z żoną, syn, komornica; Samsonik z żoną, komornik; Staniec z żoną i matką, chłopiec; Pikoś z żoną; Kozioł z żoną; Zemick z żoną; Jerzy z żoną i synem; Wodka z żoną, dwoma synami i córką; Maciej Smoleń z żoną i bratem; Bratka z żoną i córką, parobek.

Suma osób w Łętownicy – 65.

Do tego jeszcze poddani proboszcza andrzejewskiego: Ł. z żoną; Kędziora z żoną i parobkiem.

³⁰ Rejestr pogłównego generalnego woj. mazowieckiego..., k. 962v-963.

³¹ W roku 1673 ujął Dąbrowę w swoim rejestrze pogłównego także proboszcz złotoryjski, w roku zaś 1674 proboszcz andrzejewski już Dąbrowę pomiął.

Suma pogłównego z Ruskołęki, Dąmbrowy i Łętownicy 251 zł i tyle wpłynęło, co 6 lipca 1764 r. potwierdził poborca powiatu nurskiego Tomasz Gołębiowski³².

**PARAFIA NURSKA
REGESTR POGŁÓWNEGO 1673³³**

Sporządził proboszcz nurski, ks. Kazimierz Bogucki.

MIASTO NUR

Dwór wielmożnego JMP starosty nurskiego, a w nim JMP Jan Woynowski, podstarości prowontowy z p. małżonką swoją i trzema córkami, parobek – 10 zł do zapłaty.

Na wójtostwie p. Jan Ubikowski wójt, gospodarz z żoną, Mokobocki sługa – 6 zł do zapłaty.

W mieście:

Burmistrz Marcin Szypulski z żoną, parobek.
Łukasz Buckewicz Gmiński z żoną i synem oraz komornicą Anastazją.
Rajca Bartłomiej Wojtkowski z żoną.
Rajca Tomasz Markowski z żoną i córką Barbarą.
Pisarz Jan Godlewski z żoną oraz szwagrem z żoną.
Landwójt Adam Wilkowski z żoną.
Ławnik Piotr Wygonowski z żoną.
Jan Głęboki z żoną, chłopiec.
Sebastian z żoną, czeladnik Adam Kopytko
Wojciech Dmochowski z żoną, Jan Sawicki z żoną
Maciej Rytelewski z żoną, Benedykt Biały z żoną.
Wojciech Płatyński z żoną, Walenty Kruk z żoną.
Jan Karpiński z żoną, Józef zdun z żoną.
Andrzej Dąmbrowski z żoną, Jan Koszaczek.
W gryszczynej chałupie siedzą luźne Potaska i Murawska.
Wojciech Uszeński z żoną, Tomasz Zielesnicki z żoną i córką.
Adam Koszaczek z żoną, Kacper Spiczyński z żoną.
Andrzej Wita z żoną, Polkowska siostra.
Stanisław Wiśniewski z żoną, Marcin Paluch z żoną.
Ludwikowa wdowa, Jagnicza służebnica.
Józef Smigalski, Tomasz Lubarka z żoną.
Maciej Wita z żoną, synowie Dominik z żoną i Kazimierz z żoną.
Wawrzyniec z żoną, Marcin Szewc z żoną.
Wojciech Recha z żoną, syn luźny.
Adam Ruchajczyk, Helczakowa wdowa.
Stanisław Petecki z żoną, Daniel z żoną, Pawłuk z żoną i córką.

Razem do obciążenia pogłównym 90 osób i tyleż należy się złotych.

---

³² Tamże, k. 959.

³³ Tamże, k. 923-932.

STRĘKOWO

W dworze JMP Nikodema Jabłonowskiego, pisarza ziemi nurskiej, on sam, JM pani, JM panna Marianna córka, panna Goskowska służebna szlachcianka, panna Doleczycka szlachcianka, Wolkowska dziewczyna, p. Brzeziński czeladnik, p. Biały czeladnik szlachcic, Kosciółkowski chłopiec, Tomasz Hajduk oraz Kacper i Andrzej woźnice, urzędnik, dworniczka, parobek, pastuch, bronowłok – 56 zł do zapłaty.

Poddani tegoż JMP Jabłonowskiego:

Marcin z żoną, Andrzej Kelik z żoną i synem.

Stanisław Zdun z żoną, Grzegorzowa komornica.

Polkowski z żoną, Wojciech z żoną.

Krzysztof Zdun z żoną, Jurosz z żoną oraz synem Mateuszem z żoną i córką Maryną.

Ignacy Młynarz z żoną i synem.

Razem 22 poddanych i tyleż złotych do zapłaty.

GOŁYNIE

W dworze JMP Walentego Godlewskiego, podsędka ziemi nurskiej on sam, JM pani, JM panny Elżbieta i Jadwiga córki.

Czeladź: Szl. p. Marcin Pieńkowski, Maciej Gołasiewski, szl. Marianna Tymieńska, Anna dziewczka, dwóch bronowłoków, parobek, szl. panna Marianna Ciołkowna, Katarzyna kucharka.

Poddani:

Kazimierz Sawicki kowal z żoną i parobkiem.

Tymiński Marcin kowalczyk, komornica.

Andrzej z żoną, dziewczka i parobek.

Jakub z żoną, dziewczka.

Stanisław z żoną i synem, komornica.

Adam Szczęsny z żoną, dziewczka, komornica z córką, Adam z żoną, Mikołaj z żoną.

Marcin z żoną, dziewczką, komornik Szymon z żoną.

Wojciech z żoną, dziewczka.

Razem od dworu, czeladzi i poddanych – 64 zł 15 gr do zapłaty.

ZAWISTY DWORAKI

P. Mateusz Dworaczyk z żoną, dwoma synami i córką – 3 zł do zapłaty.

P. Wojciech Zawistowski Pietrzyczyk z siostrą – 1 zł.

Pan Jakub Tujaczyk Zawistowski z żoną i matką – 2 zł.

P. Stanisław Dworaczyk z żoną – 2 zł.

P. Walenty Zawistowski z żoną i siostrą – 2 zł.

P. Stanisław Zawistowski z żoną – 1 zł.

ZAWISTY PAWŁOWICE

P. Jakub Godlewski z żoną, synem i córką – 2 zł 15 gr do zapłaty.

P. Szymon Stokowski z żoną – 1 zł.

P. Paweł Zaręba z żoną i synem – 2 zł.

P. Jan Zawistowski z żoną, z dwoma synami, z których jeden żonaty, bronowłok – 4 zł.

P. Piotr Zaręba z żoną i synem – 1 zł 15 gr.

P. Stanisław Zawistowski z żoną, komornik Wawrzyniec Zawistowski – 2 zł.

- P. Trojan Zawistowski z żoną i synem – 1 zł 15 gr.
- P. Andrzej Zaręba z żoną – 1 zł.
- P. Wojciech Zawistowski z żoną i córką – 2 zł.
- P. Błażej Zawistowski z żoną i synem – 1 zł 15 gr.
- P. Jan Zawistowski z żoną, synem i córką – 2 zł 15 gr.
- P. Dorota Zawistowska wdowa z córką – 1 zł.

ZAWISTY PIOTROWICE

- P. Marek Zawistowski z żoną i dwoma synami, dziewczka, pastuch – 4 zł 15 gr do zapłaty.
- P. Jakub Zawistowski z żoną i synem – 1 zł 15 gr.
- P. Jacek Zawistowski z żoną – 1 zł.
- P. Andrzej Godlewski z żoną i dwoma synami, dziewczka, pastuszka – 5 zł 15 gr.
- P. Idzi Zawistowski z żoną i dwoma synami – 2 zł.
- P. Jakub Zawistowski z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Dominik Zawistowski z żoną – 1 zł.

ZAWISTY KOZIANE

- P. Łukasz Zaręba z żołnierzami poszedł, w domu ostała się żona synem i dwiema córkami – 2 zł do zapłaty.
- P. Tomasz Zawistowski z żoną, dwóch pasierbów, syn i córka – 4 zł 15 gr.
- P. Paweł Zawistowski z żoną, dwóch synów i pasierb – 3 zł.

ZAWISTY JARMOŁY

- JMP Wojciech Swinoleski z JM panią małżonką – 3 zł 15 gr do zapłaty.
- Poddani Bartosz z żoną i Jacek z żoną – 6 zł [patrz Zawisty Chrzany].

- P. Helena Usieńska wdowa z dwoma synami – 2 zł.

ZAWISTY CHRZANY

- Poddany JMP Swinoleskiego, Maciej Tasaczyk z żoną – [brak kwoty, prawdopodobnie to te nadmiarowe 2 zł przy poddanych z wioski Zawisty Jarmoty].

KUTYŁOWO PERYSIE

W dworze JMP Jakuba Swinoleskiego, sam JMP, Mateusz Jelonek parobek, Zofia dziewczka, Krzysztof bronowłok, pastuch.

Poddani:

- Piotr Serwatka z żoną, Mikołaj Serwatka z żoną.
- Jan Michalczyk z żoną, Paweł Szewc z żoną.
- Szymon Dyczyk z żoną, Maciej Guzyk z żoną.
- Wojciech Załuszczyk z żoną, Szczepan z żoną i dziewczką.
- Mateusz Kowal z żoną, Tomasz Szafir z żoną i dziewczką.
- Kacper Chruściel z żoną, Franciszek Szafir z żoną.

Razem od dworu, czeladzi i poddanych 37 zł do zapłaty.

KUTYŁOWO PIECKI

- P. Tomasz Złotkowski z panią małżonką, Jan Tymiński bronowłok szlachcic, drugi bronowłok Walenty plebej, dwie dziewczki i pastuch. Poddani Jan z żoną, Wawrzyniec z żoną i jeden luźny – 7 zł do zapłaty.
- P. Piotr Tymiński z żoną, pasierbem i dwiema córkami – 4 zł.
- P. Jakub Skupiewski z żoną, synem i córką – 2 zł.
- P. Paweł Skupiewski z żoną i synowcem – 2 zł.
- P. Wojciech Skupiewski z żoną – 1 zł.
- Na Redełkowskim wdowa z synem i córką – 2 zł.
- P. Małgorzata Kaczprzykowa z pasierbem – 2 zł.
- P. Mateusz Tymieński z żoną – 1 zł.
- P. Jakub Złotkowski z żoną i synem, komornica – 2 zł.
- P. Lenart Kamiński z żoną, parobek i dziewczka – 4 zł 15 gr.

KUTYŁOWO PUŁAPKI

- P. Stanisław Złotkowski Bączyk z żoną – 1 zł do zapłaty.
- P. Paweł [wyraz mało czytelny – Powuski? Biorski?] z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Wojciech Złotkowski Cwikelczyk z żoną i synem – 1 zł 15 gr.
- P. Grzegorz Złotkowski z żoną i córką – 2 zł.

KUTYŁOWO SKUPIE

- Dom szl. p. Hipolita Boguckiego, a w nim komornica – 1 zł do zapłaty.
- P. Andrzej Łuniewski z żoną i matką – 2 zł.
- P. Wojciech Brodka z żoną, dwiema córkami i synem, parobek i niewiasta luźna – 6 zł.
- P. Joachim Zawistowski z żoną, p. Szymon Brodka z żoną – 3 zł.
- P. Franciszek Skupiewski z żoną – 1 zł 15 gr.

KUTYŁOWO BRODKI

- P. Bartłomiej Brodka z żoną, komornica, sługa z żoną – 4 zł 15 gr.
- P. Mateusz Brodka z żoną, p. Zuzanna wdowa – 1 zł 15 gr.
- P. Andrzej Brodka z żoną i siostrą – 2 zł.

BOGUTY MILCZKI

- P. Stanisław Bogucki kawaler, bronowłok, komornicy Andrzej z żoną i Marcin z żoną – 7 zł do zapłaty.
- P. Paweł Bogucki z bratem, parobek, dziewczka i pastuch – 6 zł.

DREWNOWO DMOSZKI

- P. Lenart Dmochowski z żoną, bronowłok – 2 zł 15 gr.
- Poddany p. Borkowskiego z żoną i dziewczka – [brak kwoty, najprawdopodobniej rozliczenie nastąpiło w miejscu zamieszkania p. Borkowskiego].

BOGUTY AUGUSTYNY

- P. Jakub Bogucki z żoną, parobek szlachcic i dziewczka szlachcianka, komornik Piotr z żoną, pastuch – 9 zł 15 gr.

- P. Szymon Bogucki z żoną, komornik – 2 zł 15 gr.
 P. Mateusz Drewnowski z żoną, komornica Marya, pastuszka – 6 zł 15 gr.
 Lebiedziewa Bogucka wdowa z synem i córką – 1 zł 15 gr.

BOGUTY LEŚNE

- P. Grzegorz Bogucki z żoną i synem, pastuch, dziewczka – 5 zł.
 P. Marcin Bogucki z żoną i siostrą – 2 zł.
 P. Szymon Konarzewski z żoną – 1 zł.
 P. Andrzej Bogucki z matką, dziewczka i pastuch – 4 zł 15 gr.
 P. Wojciech Bogucki z żoną – 1 zł 15 gr.

BOGUTY RUBIESZE

- P. Wojciech Bogucki z żoną, bratem z żoną, siostrą – 2 zł 15 gr.
 P. Kazimierz Brodka z żoną, Michał Bogucki – 2 zł 15 gr.

BOGUTY PIANKI

P. Ludwik Bogucki z małżonką i matką, parobek Tryniszewski szlachcic, dziewczka Tryniszewska szlachcianka, pastuch. Komornicy: Grzegorz z żoną, Kacper z żoną, Adam z żoną, Maciej z żoną, Łukasz Ryczywół z żoną i córką i komornik tegoż Łukasza z żoną – 21 zł 15 gr do zapłaty.

P. Andrzej Godlewski z żoną – [brak kwoty].

BOGUTY-CHRUŚCIELE

- P. Jakub Bogucki z żoną, komornica i pastuch – 3 zł 15 gr.
 P. Mateusz Bogucki z żoną, komornik Biały z żoną, pastuch Cholewicki – 4 zł 15 gr.
 P. Wojciech Bogucki z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Fabian i Maciej Boguccy kawalerowie, służąca Godlewska – 2 zł 15 gr.
 P. Kazimierz Tymiński z żoną, dwóch szlacheckich parobków, bronowłok, dziewczka, pastuszka – 9 zł 15 gr.
 P. Mikołaj Bogucki z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Wojciechowa Bogucka wdowa z dwoma synami i córką – 2 zł 15 gr.

BOGUTY WIELKIE

P. Hipolit Bogucki z p. małżonką i dwiema córkami, parobek, dziewczka, dwóch bronowłoków, pasterz. Komornicy: Michał z żoną, Grzegorz z żoną i siostrą, Łukasz z żoną, Jan z żoną, Wojciechowa z córką – 21 zł 15 gr do zapłaty.

- P. Jan Grącki z żoną, komornik – [brak kwoty, być może także komornik p. Hipolita, tyle że szlachcic, więc wpisany osobno].
 P. Stefan Bogucki z żoną, synem i córką, służący – 2 zł 15 gr.
 Maciej z żoną i pasierbicą – 3 zł.
 P. Andrzej Bogucki z żoną, dziewczka szlachcianka – 3 zł 15 gr.
 P. Grzegorz Żebrowski z żoną, synem i córką, dwie komornice – 4 zł.
 P. Mateusz Zawistowski z żoną, komornica – 2 zł 15 gr.
 P. Jan Bogucki Chromik z żoną i dwoma synami – 2 zł 15 gr.
 Jan Brukel z żoną komornik p. Bartłomieja Boguckiego – 2 zł.

CIETRZEWKI ŻURAWIE

- P. Jakub Cietrzewek z żoną – 1 zł 15 gr do zapłaty.
- P. Kazimierz Bogucki z żoną i dziewczką – 1 zł 15 gr.

CIETRZEWKI WAŻYNO

- P. Piotr Cietrzewek z żoną i siostrą, bronowłok i dziewczką – 4 zł do zapłaty.
- P. Błażej Cietrzewek z żoną, pastuch – 2 zł.
- P. Grzegorz Cietrzewek z żoną i bratem – 1 zł 15 gr.
- P. Tomasz Cietrzewek z żoną – 1 zł.
- P. Stefan Tymiński z żoną i córką – 1 zł 15 gr.

STPICE CHOJNOWO

- P. Jakub Stpiczyński z żoną i szwagier Kramkowski – 2 zł do zapłaty.
- P. Józef Stpiczyński z żoną z siostrą – 1 zł 15 gr.
- P. Wojciech Stpiczyński z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Piotr Stpiczyński z żoną, p. Łukasz także z żoną – 3 zł.
- P. Piotr Bogucki z żoną, dwoje pastuszków i parobek – 5 zł.

CHOLEWY

- P. Grzegorz Tymiński z żoną i córką – 2 zł do zapłaty.
- P. Andrzej Cholewicki z żoną, dwoma synami i córką – 3 zł.
- P. Stanisław Cholewicki z żoną – 1 zł.
- P. Mateusz Cholewicki z żoną, synem i córką – 2 zł 15 gr.
- P. Andrzej Łukasz z żoną i synem – 2 zł.
- P. Michał Cholewicki z żoną, komornik – 2 zł 15 gr.
- P. Tomasz Cholewicki Zasiebuł – 15 gr.

TRYNISZE

- P. Andrzej Łuniewski z żoną i synem – 2 zł do zapłaty.
- P. Gertruda Godlewska – 15 gr.
- P. Mikołaj Tryniszewski z żoną i matką – 1 zł 15 gr.
- P. Jan Cholewicki z żoną i synem – 2 zł.
- P. Szymon Cholewicki z żoną, siostrą i synem – 2 zł 15 gr.
- P. Piotr Kutylowski z żoną – 1 zł.
- P. Maciej Tryniszewski z żoną, synem i córką – 2 zł 15 gr.
- P. Grzegorz Tryniszewski z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Wojciech Tryniszewski z żoną – 1 zł.
- P. Stefan Bogucki z żoną i synem – 1 zł 15 gr.
- P. Godlewski Goraj z żoną – 1 zł.

ŻEBRY

- P. Modzelewski z małżonką, matką i córką, parobek, dziewczką. Poddani: Józef z żoną i córką, Mikołaj z żoną, Andrzej z żoną – 15 zł 15 gr do zapłaty.
- P. Stanisław Laskowski z małżonką, dziewczką, poddany Wawrzyniec z żoną – 3 zł 15 gr.
- P. Antoni Laskowski z matką, siostrą i bratem, poddany Wawrzyniec z żoną – 4 zł.

W domu tegoż p. Laskowskiego jeszcze komornicy Piotr Kaszuba z żoną i synem, Benedykt z żoną – 5 zł.

JMP Wojciech Krzeczkowski z JMP małżonką, JMP Ciechanowska wdowa, p. Migowski, Ignacy Fliga, parobków trzech, bronowłok, pastuch, panna służebna, dziewczek dwie, piastunka – 18 zł 15 gr.

Poddani: Jan Cyganik z żoną; Mateusz Ukleja z żoną i dziewczką, przy nim komornik Kuzmier z córką; kowal z żoną, komornica Dołęgowska, komornik Kazimierz z żoną i dziewczką Jadwiga; Lenart z żoną, komornic dwie; Chwiedor z żoną, komornik; Paweł szewc z żoną; Kosczuk z żoną i macochą; Trochim z żoną; komornica Katarzyna; Mikołaj z żoną i córką; Stefan z żoną, komornica; Stanisław Szewc z żoną, dziewczka i Jakub pasierb – 37 zł.

DREWNOWO ZIEMAKI

P. Franciszek Drewnowski z żoną i synem – 3 zł.
 P. Kazimierz Drewnowski z żoną 1 zł.
 P. Wawrzyniec Jaźwiński z żoną – 1 zł.
 P. Jan Jaźwiński z żoną i matką – 1 zł 15 gr.
 P. Szymon Drewnowski z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Wojciech Drewnowski Filich z żoną – 1 zł.
 P. Wojciech Drewnowski Pupek z żoną – 1 zł.
 P. Stefan Drewnowski Pacoszka z żoną, siostra Jagnieszka – 1 zł 15 gr.
 P. Piotr Biały i służebnica, p. Szczęsny Biały z żoną – 3 zł 15 gr.

DREWNOWO DACZBOGI

P. Bartłomiej Bogucki z żoną i synem, dziewczka, pastuch, komornik Marcin z żoną – 7 zł do zapłaty.
 P. Bartłomiej Tymieński z żoną i matką – 2 zł.
 P. Adam Tymieński z żoną, p. Walenty Tymieński kawaler – 1 zł 15 gr.
 P. Wawrzyniec Tymieński z żoną – 1 zł.

KONARZE JABRAMKI I PROTROWIĘTA

P. Maciej Drewnowski z żoną – 1 zł do zapłaty.
 Andrzej Konarzewski z żoną, parobek, dziewczka – 3 zł 15 gr.
 Grzegorz Tymieński z żoną, dziewczka – 3 zł 15 gr.
 Jerzy Konarzewski z żoną i synem, p. Wojciech Biały z żoną – 3 zł.
 P. Marek Konarzewski z żoną, p. Wojciech Bogucki z żoną – 2 zł.
 P. Zygmunt Kamieński z żoną i matką – 1 zł 15 gr.

LIPSKIE DREWNOWO

P. Kazimierz Lipski z żoną i synem – 1 zł 15 gr.
 P. Marcin Lipski z żoną, dziewczka, pastuch – 4 zł 15 gr.
 P. Grzegorz Lipski z żoną i córką – 2 zł.
 P. Wojciech Lipski z żoną, bronowłok – 2 zł 15 gr.
 P. Stanisław Bogucki z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Wojciech Lipski z żoną, komornica i syn – 2 zł 15 gr.
 PP. Paweł, Adam, Mateusz Tymieńscy kawalerowie – 1 zł 15 gr.
 P. Jan Lipski z żoną, p. Stanisław Lipski z żoną – 2 zł.
 P. Jakub Lipski z żoną – 3 zł 15 gr.

KAMIEŃCZYK PISZKORKI

P. Jerzy Jemielity z małżonką, dziewczka i pastuch – 4 zł 15 gr do zapłaty.
Chłopi p. Jemielitego, Marcin z żoną i Stanisław z żoną – 4 zł.

P. Jan Kamiński z żoną – 1 zł 15 gr.
P. Szczepan Bogucki z żoną, komornik z żoną – 4 zł 15 gr.

KAMIEŃCZYK RYCIORKI

P. Kazimierz Kamiński z żoną, parobek, dziewczka – 5 zł do zapłaty.
P. Klemens Kamiński z żoną i dwoma synami – 2 zł 15 gr.
P. Bartłomiej Buczeński z żoną – 1 zł.
Poddany p. Macieja Kamińskiego, Piotr z żoną – 2 zł.
P. Tomasz Drewnowski z żoną i dwoma synami – 2 zł.
P. Paweł Kamiński – 1 zł.

KAMIEŃCZYK PIERCE

P. Maciej Kamiński z żoną, komornica – 2 zł 15 gr.
P. Pawłowa Kamińska z dwoma synami i córką – 2 zł 15 gr.
P. Mateusz Biały z żoną, komornica – 2 zł 15 gr.
P. Jakub Kamiński z żoną, p. Marcin Kamiński z żoną – 2 zł.
P. Piotr Kamiński z żoną, komornica – 2 zł.
P. Jakub Biały z żoną i bratem Grzegorzem – 1 zł 15 gr.
P. Wojciech Kamiński z żoną, synem i córką – 2 zł 15 gr.

KAMIEŃCZYK JANKOWICE

P. Jakub Kamiński Klimcyk z żoną i siostrzeńcem – 2 zł.
Jan Bieniak z żoną, p. Walenty Biały z żoną, p. Swecka wdowa z siostrą – 2 zł.
Poddany p. Macieje Kamińskiego, Jan Łaszcz z żoną – 2 zł.

KAMIEŃCZYK WIELKI

P. Maciej Kamiński z małżonką, dziewczka. Poddani Jan z żoną i Paweł z żoną – 9 zł 15 gr.
P. Bartłomiej Kamiński z żoną, dziewczka, matka i brat Mateusz – 4 zł 15 gr.
Marcin Szewc z żoną – 2 zł.
P. Adam Kamiński z żoną, p. Jan Kamiński z żoną – 1 zł 15 gr.
P. Anna Kamińska Szczęśnikowa z synem i córką – 2 zł.
P. Stanisław Kamiński z żoną – 1 zł 15 gr.
Poddany Stanisław z żoną – 2 zł.
Poddani p. Stanisława Szulborskiego: Wojciech Bączyk z żoną, Jakub Rusin z żoną i komornica – [brak kwoty, zapewne rozliczono w miejscu zamieszkania p. Szulborskiego]
P. Stanisław Kamiński z żoną i synem – 2 zł.
Poddany Jakub Marzak z żoną i dziewczką – 3 zł.

KUNINO

P. Marcin Kuniński z żoną, dziewczka – 2 zł 15 gr.
Poddany Godlewskiego Szymon Telatycki z żoną i synem, komornik – 2 zł.
Paweł Jarocki z żoną – 2 zł.

- P. Fabian Kamiński z żoną i bratem i pastuch – 2 zł.
- P. Jan Godlewski z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Jakub Kamiński z żoną i siostrą – 1 zł 15 gr.

TYMIANKA JADAMY

- P. Franciszek Tymieński z żoną i córką Magdaleną – 2 zł do zapłaty.
- P. Franciszek Tymieński z żoną Agnieszka – 1 zł 15 gr.
- P. Marcin Tymieński z żoną Jadwigą – 1 zł 15 gr.
- P. Paweł Tymieński, P. Franciszek Tymieński z żoną, matka Małgorzata, siostra Dorota – 2 zł 15 gr.
- P. Wojciech Tymieński z żoną Dorotą i córką Maryną – 1 zł 15 gr.
- P. Zofia wdowa, syn Jakub – 1 zł.
- Ambroży Tymieński z żoną Jagnieszka – 1 zł 15 gr.
- P. Szymon Tymieński z żoną Anną – 1 zł 15 gr.
- P. Piotr Tymieński ze służebnicą Katarzyną szlachcianką – 2 zł 15 gr.
- P. Mateusz Bogucki z żoną Małgorzata, p. Tomasz Tymieński – 2 zł.
- P. Benedykt Bogucki z żoną Magdaleną, parobek [wyrazy nieczytelne] – 3 zł 15 gr.
- P. Marcin Tymieński Gawryś z żoną Zuzanną, p. Józef Żebrowski syn – 2 zł.
- P. Jakub Tymieński z żoną Dorotą – 1 zł 15 gr.
- P. Maciej Tymieński z żoną Jadwigą i Jan brat tegoż – 2 zł.
- P. Zofia wdowa z synem Mateuszem – 1 zł.

TYMIANKA SKORKI i NOWA WIEŚ

- P. Franciszek Wojtkowski z p. małżonką Jadwigą, córka Dorota – 2 zł.
- P. Jan Tymieński z małżonką Zofią – 1 zł 15 gr.
- P. Stanisław Zawistowski z żoną Katarzyną i matką Jagnieszka – 2 zł.
- P. Grzegorz Tymieński z żoną Dorotą – 1 zł 15 gr.
- P. Marcin Tymieński s. zmarłego Stanisława – 15 gr.
- P. Jakub Tymieński z matką – 1 zł.
- P. Anastazja Tymieńska wdowa z córką – 1 zł.
- P. Grzegorz Janczewski z małżonką Anastazją – 1 zł 15 gr.

TYMIANKA BUCIE

- P. Andrzej Tymieński Kapusta z małżonką Anną, synem Mikołajem oraz synem Wincentym z małżonką *Potentia* [Potencjana?] – 3 zł 15 gr do zapłaty.
- P. Maciej Tymieński z Małżonką Zuzanną – 2 zł 15 gr.
- P. Jan Tymieński z synem Andrzejem – 1 zł 15 gr.
- P. Jan Tymieński z p. małżonką Dorotą – 1 zł 15 gr.
- P. Stanisław Tymieński z małżonką Jadwigą – 1 zł.
- P. Andrzej Tymieński z małżonką – 1 zł.
- P. Grzegorz Tymieński z matką Anną – 1 zł.
- P. Marek z małżonką Katarzyną – 1 zł 15 gr.
- P. Walenty Tymieński z małżonką Zofią – 1 zł.
- P. Wojciech Tymieński z małżonką Krystyną – 1 zł.
- P. Marek Tymieński z małżonką Dorotą – 1 zł 15 gr.
- P. Adam Tymieński z małżonką Zofią – 1 zł.

TYMIANKA SKLARZE

- P. Piotr Tymiński z małżonką Zofią – 1 zł 15 gr do zapłaty.
- P. Kazimierz Tymiński z małżonką Zofią – 1 zł 15 gr.
- P. Kilian Tymiński z małżonką Maryną – 1 zł.
- P. Urban Tymiński z małżonką Dorotą – 1 zł 15 gr.
- P. Wojciech Tymiński z małżonką Maryną – 2 zł 15 gr.

TYMIANKA DEMBOSZE

- P. Wojciech Tymiński z małżonką Anną i synem Wawrzyńcem – 2 zł.
- P. Piotr Tymiński z małżonką Zofią – 1 zł 15 gr.
- P. Stanisław Tymiński z małżonką Dorotą – 1 zł 15 gr.
- P. Benedykt Tymiński z małżonką Zofią, komornik Tomasz z żoną – 3 zł 15 gr.
- P. Grzegorz Tymiński z małżonką Elżbietą – 1 zł 15 gr.

TYMIANKA OKUNIE

- P. Mateusz Tymiński z małżonką Jadwigą – 1 zł 15 gr do zapłaty.
- P. Paweł Tymiński z małżonką Maryną – 1 zł 15 gr.
- P. Stanisław Konarzewski z małżonką Maryną, p. Wojciech Tymiński – 1 zł 15 gr.
- P. Zofia Drewnowska wdowa – 15 gr.
- P. Stanisław Tymiński z siostrą Dorotą – 1 zł 15 gr.
- P. Adam Tymiński z synami Janem i Paweł oraz siostrą Reginą – 3 zł 15 gr.

TYMIANKA MODERKI

- P. Tomasz Tymiński z małżonką Agnieszką i synem – 2 zł.
- P. Jan Tymiński z małżonką Anną i pasierbem Murawskim – 2 zł.
- P. Bartosz Tymiński z małżonką Jadwigą – 1 zł 15 gr.
- P. Tomasz Tymiński z małżonką Dorotą – 1 zł 15 gr.
- P. Tomasz Tymiński z małżonką Ewą – 1 zł 15 gr.
- P. Katarzyna Tymińska wdowa z córką Heleną – 1 zł.
- P. Jan Tymiński z małżonką Dorotą – 1 zł.
- P. Szymon Tymiński z małżonką Elżbietą – 1 zł 15 gr.

TYMIANKA WACHNIE

- P. Andrzej Wojtkowski z małżonką Zofią, parobek Fabian, dziewczka Maryna, pastuch Błażej, komornik Jan, Florian Kalinowski z żoną – 8 zł do zapłaty.
- P. Bartosz Tymiński Bąk z małżonką Zofią – 1 zł 15 gr.
- P. Bartosz Tymiński Wróbel z małżonką Maryną, synem Michałem i córką Małgorzatą – 2 zł 15 gr.

KRAMKOWO

- P. Marcin Kramkowski z małżonką Elżbietą – 2 zł 15 gr do zapłaty.
- P. Jakub z małżonką Anną – 2 zł 15 gr.
- P. Andrzej z małżonką Małgorzatą – 2 zł 15 gr.
- P. Stanisław z małżonką Barbarą, p. Tomasz od Wawrzyńca – 1 zł 15 gr.
- P. Jakub z małżonką Katarzyną – 2 zł 15 gr.
- P. Jakub Jaźwiński z małżonką Agnieszką – 1 zł.

P. Jan s. zmarłego Macieja, Jadwiga Papińska, synowie Andrzej i Stanisław, dziewczka – 4 zł.

KRAMKOWO BIAŁE

P. Piotr z małżonką Agnieszką i syn Jakub z żoną Maryną – 3 zł do zapłaty.
P. Szczęsny z małżonką Katarzyną – 1 zł 15 gr.
P. Wojciech z małżonką Ewą, p. Stanisław Biały z małżonką Krystyną – 1 zł 15 gr.
P. Bartosz Biały z małżonką Agnieszką – 1 zł.
P. Maciej Wojtkowski z małżonką Dorotą – 1 zł.
P. Mateusz Biały z małżonką Anną – 1 zł.
P. Jan Murawski z małżonką Zofią i synem Jakubem – 2 zł.
P. Andrzej Tymiński z małżonką Reginą – 1 zł 15 gr.
P. Piotr z małżonką Zofią – 1 zł.

ZASKOWO

Dwór p. Baltazara Choynowskiego, a w nim jeszcze pani stara i czeladnica.

Poddani:

Jan Klizeński z żoną Zofią
Mikołaj Pułaski z żoną Maryną, Stanisław Swiec z żoną.
Paweł Prazmo z żoną, Mikołaj Leszko z żoną.
Jakub Wilkowski z żoną, komornik Walenty z żoną.
Łukasz Litwinek z żoną
Michał Woyt z żoną i synem Janem z żoną Anną
Piotr Idzikowic z żoną, Grzegorz Kowalczyk z żoną
Walenty Krystosik z żoną i brat tegoż Jan z żoną
Grzegorz Puchała z żoną, Andrzej Szetak z żoną
Wawrzyniec Kolpak z żoną, Kacper Kijko z żoną
Jan Kijko z żoną, Bartłomiej Kijko z żoną
Walenty Kuzmierz z żoną, Jan Krawczyk z żoną, Grzegorz Golba z żoną.

Razem od dworu i poddanych – 46 zł do zapłaty.

ŚLEPOWRONY CAŁPORY

P. Stanisław Lipski z żoną, parobek Mikołaj, dziewczka Zofia – 4 zł 15 gr do zapłaty.
P. Wawrzyniec Wojtkowski z żoną, dziewczka Jadwiga, parobek – 3 zł 15 gr.
P. Jan Wojtkowski Pochmara z żoną Dorotą i synem Walentym – 3 zł.

ŚLEPOWRONY BOCHENKI

P. Andrzej Ślepowroński z żoną oraz synami Franciszkiem i Stefanem, parobek Andrzej, dziewczka, pastuch – 7 zł do zapłaty.
P. Adam z małżonką Zuzanną i synem Józefem, parobek, dziewczka – 4 zł.
P. Wojciech z żoną i córką Elżbietą – 2 zł.
P. Ka[pozostałe litery nieczytelne] Tymiński z małżonką, komornica Jadwiga – 1 zł 15 gr.
P. Łukasz Ślepowroński z małżonką – 1 zł.
P. Maciej Ślepowroński z małżonką Zuzanną – 1 zł.
P. Stefan Ślepowroński z małżonką Ewą i bratem Wawrzyńcem – 2 zł.
P. Marek Ślepowroński z kucharką Maryną, p. Tomasz i Maciej bracia, Łukasz Sienicki parobek – 4 zł.
P. Maciej Zawistowski z małżonką – 1 zł.

P. Dorota Ślepowrońska z synem Bartłojem i córką Maryną, komornica Barbara, wdowa Jadwiga – 2 zł.

OBRYTE

P. Regina Obrycka wdowa z synem Mikołajem i córką Barbarą, parobek Szymon, bronowłok Stefan, poddani Szczęsny z żoną i Grzegorz z żoną – 10 zł 15 gr do zapłaty.

P. Mikołaj Obrycki z małżonką – 1 zł 15 gr.

P. Walenty Biały z małżonką, synem Fabianem i córką Ewą – 2 zł.

W dworze JMP pisarza nurskiego: Jan gospodarz z żoną, parobek Grzegorz, Wojciech Kaczmarz z żoną – 5 zł.

OŁOWSKIE

P. Stanisław Ołowski z małżonką, synem Marcinem i córką Maryną – 3 zł 15 gr do zapłaty.

P. Mikołaj Ołowski z małżonką i siostrą Maryną – 2 zł.

P. Bartłoj Ołowski z małżonką i synem Grzegorzem – 2 zł.

Mikołaj Turaj i żona Jadwiga – 2 zł.

P. Bartłoj Myśluborski z małżonką, parobek, dziewczka – 3 zł 15 gr.

P. Maciej [w rejestrze z roku 1674 wymieniono Macieja Tymińskiego³⁴] z małżonką Jadwigą.

MYŚLIBORY

P. Mateusz Złotkowski z małżonką i matką Anną, parobek – 2 zł 15 gr do zapłaty.

P. Filipowa Myśluborska – 15 gr.

P. Andrzej Dąmbrowski z małżonką, dziewczka Zofia – 3 zł.

P. Walenty Toczyski z małżonką – 1 zł 15 gr.

Walenty z Zaskowa z żoną, Agnieszka Myśluborska – 2 zł 15 gr.

P. Wawrzyniec Biały z synem Piotrem, poddani Mateusz Murawski z żoną, Walenty z żoną, młynarz Marcin i Grzegorz z żoną – 2 + 5 zł do zapłaty.

MURAWSKIE

P. Stanisław z małżonką, synem Maciejem i córką Julianną, parobek – 3 zł 15 gr do zapłaty.

P. Wojciech Murawski z małżonką i synem Stanisławem, bronowłok, dziewczka – 4 zł.

P. Wojciech Moczulski z małżonką, Marcin stolarz z żoną – 3 zł.

P. Jakub Ślepowroński z małżonką – 1 zł.

P. Jan Murawski z małżonką, parobek, dziewczka, młynarz z żoną – 5 zł.

KOSSAKI

P. Walenty Biały z małżonką i bratem Andrzejem, poddany Kazimierz z żoną, p. Arbasiewski z małżonką – 1 zł 15 gr + 2 zł + 1 zł do zapłaty.

P. Stanisław Sienicki z małżonką, p. Adam Kozak z małżonką, parobek, pastuch – 4 zł.

P. Adam Zarębski z małżonką, parobek, pastuch – 3 zł.

DZIAŁY

Jakub młynarz z żoną Maryną i synem Piotrem, młynarczyk Walenty – 5 zł do zapłaty

---

³⁴ Tamże, k. 984v.

OŁTARZE

- P. Mateusz Ołtarzewski z małżonką oraz synami Wojciechem i Piotrem – 3 zł 15 gr do zapłaty.
 P. Stanisław Ołtarzewski z małżonką, parobek, dziewczka, poddany Wojciech z żoną i córką Małgorzatą – 7 zł.
 P. Jakub Uścieński z małżonką, córkami Ewą i Agnieszką oraz synem Adamem – 2 zł 15 gr.
 P. Katarzyna Rysiewska, młynarz Marcin z żoną, młynarz Wojciech z żoną – 4 zł 15 gr.
 P. Wojciech Ołtarzewski z p. małżonką i synem Stanisławem – 1 zł 15 gr.
 P. Marcin Złotkowski z małżonką i siostrą Dorotą Złotkowską – 2 zł.
 P. Szymon Ołtarzewski z małżonką i matką Łucją – 2 zł.
 P. Maciej Godlewski z małżonką i Maryną Ołdakowską – 2 zł.
 P. Adam Ołtarzewski z małżonką – 1 zł 15 gr.

ŁĘG

Andrzej z żoną, parobek Adam, dziewczka Maryna, bracia Jakub, Wawrzyniec i Mikołaj – 11 zł do zapłaty.

Ilustracja 4. Fragment mapy Królestwa Polskiego, na której zaznaczono przemarsze wojsk Karola X Gustawa. Twórcą mapy jest zastępca generalnego kwatermistrza armii szwedzkiej Eryk Dahlberg.

W maju 1657 r. nasze nadbużańskie tereny spotkała tragedia znalezienia się na trasie przemarszu głównych sił Karola Gustawa oraz jego sprzymierzeńców, przede wszystkim Jerzego II Rakoczego, księcia Siedmiogrodu³⁵.

³⁵ Samuel Pufendorf, *Siedem ksiąg o czynach Karola Gustawa króla Szwecji*, Warszawa 2013, ryc. 5.

PARAFIA OSTROWSKA
SUMARYCZNY REGESTR POGŁÓWNEGO 1673³⁶

Regestr sporządził proboszcz ostrowski, kalkulacji dokonał Stanisław Sucheicki, łowczy i poborca powiatu ostrowskiego ziemi nurskiej.

Z miasto Ostrowia od osób 329 – do zapłaty 329 zł.

Z wioski Ugniewo od osób 56 – 56 zł 15 gr.

Z wioski Guty od osób 73 – 45 zł 15 gr.

Z wioski Prosienica od osób 60 – 40 zł.

Z wioski Lubiewo [ob. Stare Lubiejewo] od osób 70 – 58 zł 15 gr.

Z wiosek Komorowo, Koziki, Stok, Sielc, Grądy, Grębki od osób 279 – 281 zł 15 gr.

PARAFIA OSTROWSKA
REGESTR POGÓWNEGO 1674³⁷

Regestr spisał proboszcz ostrowski ks. Marcin Przybyszewski, przyjął i potwierdził wicestarosta ostrowski Stanisław Godlewski.

OSTRÓW³⁸

KOMOROWO

Dwór: Jan Ptaśnik z żoną, dziewczka, włodarz, pastuch i bronowłok.

Wieś: Jakub z żoną, dziewczka, komornik, dwie komornice; Maciej Kupisik z żoną, Maciej Dunka z żoną, dziewczka, komornik; Wawrzyniec Kupisik z żoną, komornica i Woźnica z żoną; Jakub Pogodzick z żoną; Walenty Zdun z żoną i synem, dziewczka; Szczepan Durka z żoną, dziewczka; Pitek z żoną, parobek; Maciej Sałata z żoną, synem i córką, chłopiec, komornica; włodarz starego żona; Jan Pogodzick z żoną, dziewczka, komornik Sebastian; Wasik z żoną Dorotą, dwie komornice; Maciej Pitek z żoną, szewc z żona i komornik; Andrzej kowal z żoną, chłopiec i dziewczka.

SIELC

Wach z żoną i synem, komornica i komornik; Jan Kot z żoną i córką, parobek, komornica; Kazimierz Matusik z żoną; Jan Krępa z żoną, Wojciech Zielegosik z żoną, dziewczka, parobek; Paweł Nowaczyk z żoną, komornica; Walenty Nowaczyk z żoną, dziewczka, Kazimierz Pielegosik z żoną, parobek, dziewczka; Tomasz Zając z żoną, chłopiec, matka.

---

³⁶ Tamże, k. 892.

³⁷ Tamże, k. 1059-1060v.

³⁸ Listę ostrowskich płatników pogłównego zamieścił Adam Dobkowski w artykule *Mieszkańcy miasteczka Ostrowi w drugiej połowie XVIII w. w świetle rejestru pogłównego 1674 r.*, opublikowanym w periodyku „Rocznik Ostrowski” 2022, nr 8. Dostępny pod linkiem: <https://ludziezpasja.org/wp-content/uploads/2023/07/ROCZNIK-OSTROWSKI-NR-8.2022.pdf>

KOZIKI

Jan Rudnik z żoną, synem i córką; Jakub Krawczyk, komornica i pasierb z żoną i synem; Kazimierz Rosik z żoną, Jan Trepa z żoną; Grzegorz z żoną i synem; Wawrzyniec z żoną.

LUBIEWO [ob. STARE LUBIEJEWÓ]

W dworze JMP pisarza nurskiego: p. Biały szlachcic urzędnik, parobek, pastuch, dziewczka.

Poddani: Kacper Moskal z żoną, Wojciech Pascik z żoną, Mikołaj Nowotny z żoną, dziewczka; Paweł Nadolny z żoną; Marcin Baran z żoną; Wojciech Kaczmarz z żoną; Jakub Zdun z żoną; Marcin Nowak z żoną, dziewczka; Wawrzyniec Woźny z żoną.

Domy szlacheckie: p. Stanisław Lubiewski Lenarcik z małżonką; p. Filip Mieczkowski [w percepcie 1674 r. – Mieszkowski] z małżonką; p. Stanisław Lubiewski z małżonką; p. Antoni Lubiewski z małżonką i bratem Walentym; p. Stefan Lubiewski z małżonką, panna Tekla, Jan Lubiewski, pastuszek i Walenty wyrobnik; p. Wojciechowa Lubiewska wdowa; p. Andrzej Żyłowski z małżonką, chłopiec służebny; p. Sebastian Lubiewski z małżonką; p. Mikołaj Lubiewski z małżonką; p. Mateusz i siostra rodzona Łucja; p. Krzysztof Lubiewski z małżonką; p. Stanisław Lubiewski z małżonką, syn Mateusz, córki Zofia i Jadwiga, parobek Jan.

PROSIENICA

JMP. Jan Kossowski z p. małżonką, JMP Wyszomierska Stanisławowa, parobek, dziewczka i pastuszek; p. Jan Prosieński z małżonką; pp. Jan, Szymon i Wojciech Prosieńscy; p. Walenty Prosieński z małżonką oraz synami Franciszkiem i Kazimierzem; p. Marcin Peski [Prosieński?] z małżonką; p. Piotr Prosieński z małżonką, synem Janem i córką Marianną; p. Walenty Prosieński z małżonką, pr. [imię mało czytelne – Florian?] z żoną; p. Wojciech Prosieński z małżonką; p. Wojciech Prosieński Serafincik z małżonką; pr. Jakub Litwin z żoną i matką; p. Mateusz Prosieński Kustosczyk z małżonką i córką Dorotą; pr. Bocian z żoną; p. Wawrzyniec Prosieński z małżonką i córką; p. Maciej Wyszomierski z małżonką, parobek z żoną, dziewczka; p. Wojciech Prosieński z małżonką Zofią, synem i parobkiem; p. Maciej Prosieński z małżonką Agnieszką i córką, Stanisław Prosieński; Gutowianka Zofia; p. Grzegorz Prosieński z małżonką; pp. Wawrzyniec i Marcin Prosieńscy; p. Jakub Prosieński z małżonką; p. Józef Prosieński z małżonką.

STOK

Dwór JMP Grodzickiego z JM panią, gospodyni z plebejów persona, czeladzi z żonami dwóch plebejów, plebej stary, dziewczka, dziewczyna, pastuch.

Poddaństwo: Marcin z żoną; Slosarz z żoną; Jan Michalik z żoną; Jakub Michalik z żoną, dziewczka, parobek Zimny z żoną; Paweł z żoną; Chrzanowski z żoną; Dobiecha stary z córką; Mroczek z żoną, dziewczka, parobek. Poddani JMP pisarza nurskiego Borbuz z żoną i Walk z żoną.

UGNIEWO

JMP Szymon Ugniewski z JM panią, Ostrowski parobek szlachcic, dwie dziewczki, pastuch; P. Bartłomiej Ugniewski z małżonką, córką i bratem, parobek szlachcic, dwóch parobków plebejów, dziewczka, chłopiec; p. Jan Kuleska z małżonką Dorotą, dziewczka; p. Szczęsny Kuleska, dziewczka; p. Wojciech Ugniewski z małżonką i siostrą, chłopiec i komornica; p. Radwańskich

trzech; p. Adam Ugniewski z małżonką; p. Zaręba z małżonką; p. Tomasz Ugniewski z małżonką, córką i synem, dziewczka i pastuch szlacheckie osoby.

Poddani: Sebastian Zdunek z żoną, dziewczka; Tomasz Zdunek z żoną i matką, parobek; Józef z żoną i Łukasz komornik; Klepac z żoną; Mucha z żoną i dwoma synami; Wojciech Kopaniec z żoną, synem i córką; Sebastian Kopaniec z żoną i matką.

GUTY

P. Mateusz Gutowski z małżonką Katarzyną; p. Szymon Zaręba z małżonką; panny Dorota i Barbara Gutowskie wyrobnice; p. Marcin Gutowski z małżonką, synem i córką; p. Andrzej Gutowski z żoną, a przy nich Magdalena Gutowska; p. Marcin Gutowski z małżonką; p. Maciej Gutowski z małżonką Katarzyną, tychże syn Maciej z żoną, jego brat Mateusz i Barbara Gutowska dziewczka; p. Marcin Gutowski Tomczyk z małżonką Katarzyną; p. Agnieszka Prosieńska, komornik z żoną; p. Wojciech Gutowski z małżonką Katarzyną; p. Marcin Gutowski Walendzik z małżonką, p. Katarzyna Grabowska z synem; p. Jan Gutowski Adamczyk z małżonką; p. Jan Zaręba z małżonką; p. Adam Gutowski [wyraz mało czytelny – Jacencik?] z małżonką; p. Jan Gutowski z małżonką Barbarą; p. Michał Gutowski; p. Pawłowa Gutowska z synem Stanisławem i Jan wnuk; p. Sebastian Gutowski z małżonką; p. Jan Gutowski Zyguncik z córką; p. Marcin Gutowski Adamcik z małżonką i Zofią Gutowską siostrą; p. Stanisław Gutowski Adamcik z małżonką; p. Jakub Gutowski Domaradzi z małżonką, synem i córką; p. Jakub Zyguncik, Zofia wdowa, nieboszczyka p. Jana żona; p. Stanisław Zaręba z małżonką; p. Walenty Zaremba z małżonką i siostrą Marianną; p. Stanisław Gutowski Andrzejczyk z małżonką; pr. Wojciech Kłosek z żoną; Kociołcyna wdowa Elżbieta Gutowska z synem Wojciechem, biedacy; p. Paweł Zyguncik Gutowski z małżonką; p. Janowa Gutowska wdowa.

PARAFIA OSTROWSKA PERCEPTA POGLÓWNEGO 1674³⁹

Sporządził poborca ziemi nurskiej Andrzej Pogorzelski.

MIASTECZKO OSTRÓW

W tym miasteczku plebejów płci obojga jest osób 231 – należało się i zapłacono 231 zł.

PROSIENICA

P. Jan syn przeszłego [zmarłego] [dalej „s. prz.”] Kacpra Kosowski, od osoby swojej, małżonki i matki – należało się i zapłacono 3 zł.

Tegoż czeladzi dworskiej jest plebejów osób 3 – 3 zł.

P. Grzegorz Prosieński z żoną – 1 zł 15 gr.

P. Walenty s. prz. Mikołaja Prosieński – 1 zł 15 gr.

P. Piotr Prosieński z żoną, synem i córką – 2 zł 15 gr.

PP. Jan, Szymon i Wojciech synowie prz. Jakuba Prosieńscy – 3 zł.

P. Józef s. prz. Stanisława Prosieński z żoną – 1 zł 15 gr.

³⁹ Rejestr poglównego generalnego woj. mazowieckiego..., k. 1050.

- P. Wojciech s. prz. Stanisława Prosieński z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Jakub s. prz. Stanisława Prosieński z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Wojciech Prosieński z żoną i synem, parobek szlachcic – 2 zł 15 gr.
 P. Maciej Prosieński z żoną, córką i siostrzeńcem – 3 zł.
 P. Wawrzyniec s. prz. Wojciecha Prosieński z żoną i córką – 2 zł.
 P. Mateusz Kustoszczyk Prosieński z żoną i córką – 2 zł.
 W tejże wsi jest także pracowity [dalej „pr.”] Bocian z żoną, plebejów osób dwoje – 2 zł.
 P. Maciej Wyszomierski z żoną i białogłową szlachcianką – 3 zł 15 gr.
 Tegoż p. Macieja parobek plebej z żoną – 2 zł.
 P. Walenty s. prz. Jana Prosieński z żoną i dwoma synami – 2 zł 15 gr.
 P. Zofia Gutowianka wdowa, uboga wyrobnica szlachcianka – 15 gr.
 P. Wojciech s. prz. Macieja Prosieński z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Wawrzyniec Prosieński młodzian z bratem Marcinem – 1 zł 15 gr.

UGNIEWO

- P. Bartłomiej Ugniewski z żoną, córką bratem i czeladnikiem szlachcicem – należało się i zapłacono 4 zł 15 gr.
 Czeladzi ma p. Bartłomiej plebejów osób obu płci 4 – 4 zł.

 P. Wojciech Ugniewski z żoną i siostrą oraz parobkiem szlachcicem i komornicą szlachcianką – 3 zł.
 P. Jan Kuleska z żoną i białogłową szlachcianką – 2 zł.
 P. Tomasz Ugniewski z żoną, córką i synem, dziewczka szlachcianka i pastuch szlachcic – 3 zł 15 gr.
 P. Adam Ugniewski z żoną – 2 zł.
 P. Feliks [Szczęsny] Kuleska od siebie i białogłowy szlachcianki – 2 zł.
 JMP. Szymon Ugniewski z małżonką.
 Tegoż JMP Szymona czeladzi i poddaństwa na wsi plebejów osób płci 24 – wpłynęło od JMP Szymona 16 zł [obok uwaga „adrat”]

LUBIEWO

- P. Stanisław s. prz. Macieja Lubiewski z żoną, synem i dwiema córkami – należało się i zapłacono 4 zł.
 P. Krzysztof Żyłowski z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Stefan s. prz. Stanisława Lubiewski z żoną, bratem i siostrą, pastuch szlachcic – 3 zł 15 gr.
 P. Stanisław Lubiewski Matusik z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Antoni Lubiewski z żoną i bratem – 2 zł.
 P. Dorota Lubiewska Łukasikowa wdowa *nihil habens* [niczego nie ma] – 15 gr.
 P. Andrzej Żyłowski z żoną, pastuch szlachcic – 2 zł.
 P. Stanisław s. prz. Leonarda Lubiewski z żoną – 1 zł 15 gr.
 P. Sebastian Lubiewski z żoną oraz Mikołaj Lubiejewski z żoną, bratem i siostrą – 4 zł.
 P. Filip Mieszkowski [w rejestrze 1674 r. – Mieczkowski] z żoną i Walenty wyrobnik szlachcic – 2 zł 15 gr.

GUTY

- P. Jakub s. prz. Grzegorza Gutowski z żoną, synem i córką – należało się i zapłacono 2 zł 15 gr.
 P. Adam s. prz. Jana Gutowski z żoną oraz brat tegoż z żoną – 3 zł.
 P. Walenty Zaremba z żoną i siostrą – 2 zł.

- P. Maciej od Jana Gutowski z żoną, syn Maciej z żoną, Mateusz syn i białogłowa Gutowska szlachcianka – 4 zł.
- P. Marcin s. prz. Macieja Gutowski Walendzik z żoną – 2 zł 15 gr.
- P. Andrzej s. prz. Grzegorza Gutowski z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Anna Pawłowa Gutowska z synem i [wyrazy nieczytelne] Janem oraz synem zmarłego Pawła Sebastianem z żoną, w sumie od osób 5 szlachty – 3 zł 15 gr.
- P. Elżbieta Kopiołcyna Gutowska wdowa z synem, nihil habens [niczego nie ma] – 1 zł.
- P. Wojciech Gutowski Kłosek z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Marcin Gutowski z żoną, synem i córką – 2 zł 15 gr.
- P. Marcin s. prz. Marcina Gutowski z żoną i siostrą – 2 zł.
- P. Marcin Gutowski Tomczyk z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Mateusz Walendzik Gutowski z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Paweł Zygmuncik Gutowski z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Wojciech Gutowski Adamczyk z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Jan Gutowski Adamczyk z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Jan Zaremba z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Szymon Gutowski z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Stanisław s. prz. Macieja Gutowski z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Michał Gutowski sam od siebie – 1 zł.
- P. Jan Gutowski Zygmuncik z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Marcin Gutowski Jurczyk z żoną – 1 zł 15 gr.
- P. Dorota i Barbara Gutowskie wyrobnice szlachcianki – 1 zł.

KOMOROWO, KOZIKI, STOK, SIELC, GRĄDY, GREMBKI i RUDA

W tych wsiach JMP Ignacy Niedziałkowski, łowczy ziemi nurskiej od osoby swojej, swego urzędu, a także od czeladzi szlacheckiej osób 3 – należało się i zapłacono 21 zł.
Tegoż czeladzi plebejskiej jest osób 8 – 8 zł.

Ze wsi Trynosy od poddanych JMP Jana plebejów obu płci osób 60 – 60 zł.
Ze wsi Przyborowia od czeladnika z żoną szlachcica – 3 zł.
Od osób kmiecych w tej wsi w liczbie 38 – 38 zł.
Ze wsi Zalesie i Wólka od poddanych plebejów obu płci osób 15 – 15 zł.
Ze wsi Komorowo od poddanych plebejów obu płci osób 59 – 59 zł.
Ze wsi Sielce od poddanych plebejów obu płci osób 34 – 34 zł.
Ze wsi Koziki od poddanych plebejów obu płci osób 19 – 19 zł.
Ze wsi Grembki i Ruda od poddanych plebejów obu płci osób 26 – 26 zł.
Ze wsi Grądy od poddanych plebejów obu płci osób 45 – 45 zł.
Wszystko, co się należało zostało zapłacone.

STOK

JMP Grodzicki z JMP małżonką – 4 zł 15 gr.
Ze wsi od poddanych tegoż JMP. Grodzickiego plebejów obu płci osób 30 – 30 zł.

BIBLIOGRAFIA

Gloger Zygmunt, *Kilka wiadomości o szlachcie zagonowej mazowieckiej i podlaskiej*, „Niwa”, 1879, T. 44, s. 498-503.

Gloger Zygmunt, *Encyklopedia staropolska ilustrowana*, Warszawa : Wiedza Powszechna, 1972.

Gloger Zygmunt, *Budownictwo drzewne w dawnej Polsce*, Warszawa : Wydano z udziałem zapomogi Kasy dla osób, pracujących na polu naukowym im. d-ra J. Mianowskiego, 1907.

Kleczyński Józef, *Pogłówne generalne w Polsce*, Kraków : Nakładem Akademii Umiejętności, 1893.

Najstarszy opis Mazowsza Jędrzeja Święcickiego, oprac. Stanisław Pazyra, Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1974.

Prawa, konstytucje y przywileje Krolestwa Polskiego, y Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących, vol. V, Kraków : W Drukarni J. K. Mći y Rzeczypospolitey, 1738.

Pufendorf Samuel, *Siedem ksiąg o czynach Karola Gustawa króla Szwecji*, Warszawa : Wydawnictwo DiG, 2013.

Rybarski Roman, *Skarb i pieniądz za Jana Kazimierza, Michała Korybuta i Jana III*, Warszawa : Nakładem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, 1939.

Smoleński Władysław, *Szkice z dziejów szlachty mazowieckiej*, Kraków : Nakładem autora, 1908.

Tadeusz Wojciechowski, *Chrobacya – rozbiór starożytności słowiańskich*, Kraków, Wydawnictwo „Kraju”, 1873.

Adam Zakrzewski, *Nur – zarys dziejów*, [w:] *Ostrów Mazowiecka – z dziejów miasta i powiatu*, pod red. Stanisława Russockiego, Warszawa : Książka i Wiedza, 1975, s. 451-478.

Józef Zawadzki, *Drobna szlachta wobec oczyszczowania*, „Gazeta Rolnicza”, nr 44 z 4 listopada 1861 r., s. 356-358.

ŹRÓDŁA ARCHIWALNE

Lustracja 1650. Akta posiadłości biskupów płockich, sygn. B 346, Archiwum Diecezjalne w Płocku.

Rejestr pogłównego generalnego woj. mazowieckiego 1662-1674, sygn. 1/7/0/3/66, Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie.

Rejestr pogłównego generalnego woj. podlaskiego i rawskiego 1662-1676, sygn. 1/7/0/3/70, Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie.

ILUSTRACJA WYRÓŻNIAJĄCA ARTYKUŁ

Przełom XIX i XX. Najstarsza z istniejących chat zagrodowej szlachty mazowieckiej we wsi Bystre w łomżyńskim (dawnym gnieździe rodu Bystrych)⁴⁰.

---

⁴⁰ Zygmunt Gloger, *Budownictwo drzewne...*, t. 1, s. 149.